

**KOMPLEKSOWA STRATEGIA
WSPIERANIA ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
I DIALOGU MIĘDZYSEKTOROWEGO
W POWIECIE SOCHACZEWSKIM
2009-2013**

Sochaczew, grudzień 2009 r.

**KOMPLEKSOWA STRATEGIA
WSPIERANIA ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
I DIALOGU MIĘDZYSEKTOROWEGO
W POWIECIE SOCHACZEWSKIM
2009-2013**

Sochaczew, grudzień 2009 r.

**Kompleksowa Strategia
Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
i Dialogu Międzysektorowego 2009-2013
została wypracowana w ramach zadania**

pod nazwą

**„Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa. Budujemy fundamenty
dialogu obywatelskiego i międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim”**

**współfinansowanego ze środków
Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009**

zrealizowanego przez

**Fundację Autonomia w partnerstwie z Powiatem Sochaczewskim
i Powiatową Izbą Gospodarczą w Sochaczewie**

Spis treści

1. Wstęp – dlaczego strategia?	4
1.1. Wstęp	4
1.2. Podmioty uczestniczące w realizacji projektu	5
1.3. Przesłanki do przystąpienia do realizacji projektu	6
1.4. Zakładane funkcje dokumentu strategicznego	8
1.5. Standardy funkcjonowania trzech sektorów	9
1.6. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	14
1.7. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	15
2. Dokumenty strategiczne samorządów a sektor pozarządowy w powiecie sochaczewskim	16
2.1. Analiza strategii rozwoju	17
2.2. Analiza strategii rozwiązywania problemów społecznych	25
3. Trzy sektory – wspólna sprawa. Analiza aktualnego stanu współpracy międzysektorowej w powiecie sochaczewskim	29
3.1. Współpraca sektora publicznego i sektora pozarządowego	30
3.2. Współpraca sektora prywatnego i sektora pozarządowego	35
3.3. Poziom rozwoju sektora pozarządowego w powiecie sochaczewskim	39
4. Cele strategiczne i działania priorytetowe na rzecz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i dialogu międzysektorowego w powiecie sochaczewskim	46
4.1. Rekomendacje ekspertów wynikające z przeprowadzonych analiz	47
4.2. Cele strategiczne i oraz działania priorytetowe na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i dialogu międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim	51
5. Wdrażanie, monitoring, finansowanie i ewaluacja strategii	54
6. Zakończenie	63

1. WSTĘP – DLACZEGO STRATEGIA?

1.1. Wstęp

Niniejszy dokument jest efektem realizacji zadania publicznego pn. „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa. Budujemy fundamenty dialogu obywatelskiego i międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim”. Projekt swoim zasięgiem terytorialnym obejmował obszar powiatu sochaczewskiego i został zrealizowany przez Fundację Autonomia w partnerstwie z Samorządem Powiatu Sochaczewskiego, reprezentującym sektor publiczny oraz Powiatową Izbą Gospodarczą w Sochaczewie, będącą przedstawicielem sektora prywatnego. Zadanie zostało dofinansowane ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich z budżetu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Projekt polegał na podjęciu działań, skierowanych na rozpoczęcie dialogu i integracji międzysektorowej w sektorach publicznym, prywatnym i pozarządowym na terenie powiatu sochaczewskiego. Głównym celem przedsięwzięcia było podjęcie działań wspierających rozwój potencjału organizacji pozarządowych z terenu powiatu poprzez wzmocnienie partnerskiej pozycji sektora pozarządowego względem pozostałych sektorów; wzmocnienie sektora pozarządowego w realizacji zadań publicznych na terenie powiatu sochaczewskiego; rozwój potencjału organizacji pozarządowych z terenu powiatu poprzez wypracowanie rozwiązań lokalnych, związanych z ułatwianiem i usprawnianiem funkcjonowania organizacji pozarządowych, zwiększania ich roli w realizacji zadań publicznych, wpływu na kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz kształtowania ich pozytywnego wizerunku wśród społeczności powiatu sochaczewskiego.

Realizacja projektu polegała na zorganizowaniu konferencji inauguracyjnej, na którą zaproszeni zostali przedstawiciele wszystkich organizacji pozarządowych, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które zostały zidentyfikowane jako działające na terenie powiatu sochaczewskiego. Zaproszeni zostali również przedstawiciele wszystkich samorządów powiatu oraz reprezentatywna grupa przedsiębiorców. Podczas tej konferencji reprezentanci wszystkich sektorów wspólnie z ekspertami, zaangażowanymi do realizacji zadania, analizowali problemy, występujące w dotychczasowej współpracy międzysektorowej, starali się wysuwać propozycje rozwiązań usprawniających tę współpracę. Podczas konferencji inauguracyjnej przedstawiono teoretyczne i praktyczne korzyści ze współpracy międzysektorowej podczas realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe. Mówiono o korzyściach dla sektora publicznego, związanych z aktywizacją społeczną mieszkańców powiatu. Podkreślano również możliwość

wykreowania pozytywnego wizerunku odpowiedzialnego społecznie biznesu i korzyści jego współdziałania z pozostałymi sektorami. Efektem prac warsztatowych było pozyskanie materiału analitycznego, który stał się podstawą do podjęcia prac w zespole eksperckim nad stworzeniem projektu „Kompleksowej Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i Dialogu Międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim 2009-2013”. Podczas warsztatów wybrani zostali przedstawiciele organizacji pozarządowych, samorządów i firm obecnych podczas konferencji. Wybrani przedstawiciele trzech sektorów uczestniczyli w dalszych pracach podczas tworzenia „Kompleksowej Strategii...”, konsultując zapisy dokumentu w swoich sektorach. Jednocześnie, jako działania wcześniej nie planowane, zespół ekspercki zaproponował przyjęcie podczas konferencji podsumowującej „Porozumienia na rzecz współpracy międzysektorowej w powiecie sochaczewskim”. Dokument ten, będący powstały w intencji pogłębiania współpracy partnerów, został zaprojektowany i przedstawiony do konsultacji wszystkim podmiotom, uczestniczącym w realizacji zadania. Uzgodniony tekst porozumienia zawiera zapis, iż jego realizacja zostanie przeprowadzona dzięki wdrożeniu „Kompleksowej Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i Dialogu Międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim 2009-2013”. Dokument strategii, wypracowany i skonsultowany przez uczestników projektu - przedstawicieli trzech sektorów, jest efektem realizacji niniejszego zadania.

1.2. Podmioty uczestniczące w realizacji projektu

W pracach podczas realizacji zadania uczestniczyła wszechstronna grupa osób: przedstawiciele organizatorów projektu, zaangażowani eksperci oraz przedstawiciele podmiotów reprezentujących trzy sektory, zaproszonych do współdziałania w realizacji zadania. Osoby najmocniej zaangażowane w realizację zadania to:

1. Ze strony organizatora zadania:

- b) Michał Jakubowski – Prezes Zarządu Fundacji Autonomia, koordynator projektu i szef zespołu eksperckiego,
- c) Łukasz Jakubowski – Wiceprezes Zarządu Fundacji,
- d) Daniel Ufa – Członek Zarządu Fundacji Autonomia,
- e) Anna Syperek – asystentka koordynatora projektu,
- f) Wolontariusze, zaangażowani do realizacji zadania: Dagmara Gierczak, Karolina Łabowicz-Dymanus, Marcin Prengowski, Anna Przygoda i Martyna Stańkowska;

2. Zaangażowani eksperci:

- a) Aleksandra Stanek, Natalia Ćwik, Maria Roszkowska-Śliż - Forum Odpowiedzialnego Biznesu,
  - b) Beata Matyjaszczyk - Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych w Gdańsku,
  - c) Arkadiusz Jachimowicz - Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych;
3. Przedstawiciele trzech sektorów, wybrani na konferencji inauguracyjnej:
- 1) przedstawiciele organizacji pozarządowych, obecnych na konferencji:
    - a) Agnieszka Ptaszkiewicz - Stowarzyszenie Impuls, Teresin,
    - b) Justyna Marciniak – Stowarzyszenie Kolektyw Twórczy Sochaczew, Sochaczew,
    - c) Monika Radwańska-Komosa – Stowarzyszenie Przystanek Pomoc, Sochaczew,
    - d) Grzegorz Brzozowski – Klub Maratończyka „Aktywni”, Sochaczew,
    - e) Łukasz Popowski, Stowarzyszenie „Nasz Zamek”, Sochaczew,
    - f) Rafał Karbowski – Uczniowski Klub Sportowy „Pasjonat”, Sochaczew;
  - 2) przedstawiciele samorządów, uczestniczący w konferencji:
    - a) Katarzyna Kajak - Pełnomocnik Burmistrza Miasta Sochaczewa ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi,
    - b) Elżbieta Kowalczyk - Sekretarz Gminy Sochaczew,
    - c) Zbigniew Madej - Główny Specjalista ds. Polityki Społecznej i Zdrowotnej w Starostwie Powiatowym w Sochaczewie;
  - 3) przedstawiciele podmiotów gospodarczych, obecni na konferencji:
    - a) Beata Brymora – Mars Polska sp. z o.o.,
    - b) Dominika Stupińska – Zajazd Dukat,
    - c) Agnieszka Krawczyk – Powiatowa Izba Gospodarcza w Sochaczewie.

1.3. Przesłanki do przystąpienia do realizacji projektu

Zgodnie z założeniami projektu „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa. Budujemy fundamenty dialogu obywatelskiego i międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim” dokument „Kompleksowej Strategii...” powinien zawierać analizę aktualnego stanu współpracy międzysektorowej w powiecie sochaczewskim. Jednak już samo przystąpienie do realizacji zadania było poprzedzone dogłębną analizą i zdefiniowaniem podstawowych problemów, utrudniających bieżącą współpracę trzech sektorów. Tak więc do realizacji zadania przystąpiono, ponieważ analiza wykazała następujące problemy:

- mała jest aktywność społeczeństwa obywatelskiego, rozumiana przez niewielką liczbę mało aktywnych organizacji pozarządowych, słabych finansowo i organizacyjnie, z małą siłą oddziaływania, słabą pozycją negocjacyjną wobec pozostałych sektorów; na terenie powiatu działa tylko 12 organizacji o statusie organizacji pożytku publicznego, jedynie sześć z dziewięciu samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego przyjęło program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2009, tylko cztery samorzady ogłosiły w 2009 roku otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych; niska jest aktywność ochotniczych straży pożarnych w działaniach wykraczających poza zadania przeciwpożarowe;
- niska jest aktywność większości samorządów w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, słaba jest realizacja programów współpracy, współpraca jest głównie finansowa, ale na niewielką skalę; uchwalone programy współpracy są realizowane w ograniczonym zakresie; brak jest wypracowanych instrumentów pozafinansowego wsparcia dla sektora NGO;
- organizacje pozarządowe traktowane są przez pozostałe sektory klientelistycznie, głównie jako beneficjenci finansowi, a nie partnerzy w szerszym zakresie przy planowaniu polityki i działań samorządów w zakresie rozwoju regionalnego, kultury, turystyki, ochrony środowiska, polityki społecznej;
- brak jest wypracowanej pozycji negocjacyjnej organizacji; występuje rozdrobnienie i alienacja sektora i poszczególnych organizacji; brak jest sformalizowanej współpracy organizacji, organu przedstawicielskiego sektora,
- brak jest wypracowanych instrumentów wsparcia organizacji pozarządowych; brak organizacji infrastrukturalnej, wspomagającej pozostałe organizacje szkoleniowo, doradczo, poradniczo, technicznie;
- brak jest świadomości szerszej roli społecznej organizacji pozarządowych, nie tylko jako realizatorów zadań publicznych, jednocześnie niska jest aktywność sektora w prezentowaniu jego stanowiska w sprawach publicznych;
- istnieje niekorzystny społeczny wizerunek organizacji pozarządowych - organizacje pozarządowe kojarzone są, zwykle niesłusznie, z zaangażowaniem politycznym, z uwikłaniem w lokalne układy władzy;
- w jednostkach samorządu terytorialnego nie ma osób wyznaczonych do koordynacji współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi – jest to duży problem dla organizacji w docieraniu do informacji i nawiązywaniu trwalszych relacji z jednostki samorządu terytorialnego;

- w relacjach sektora prywatnego i pozarządowego występują sfragmentaryzowane relacje lub całkiem ich brak;
- sektor prywatny ma niewielką świadomość specyfiki działalności organizacji pozarządowych; biznes jest obecny głównie w sporcie, w klubach i imprezach sportowych, brak jest choćby szczątkowego mecenatu, występują sporadyczne zrywy – zwykle z okazji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy;
- sektor prywatny ma niewielką wiedzę o organizacjach pozarządowych działających na terenie powiatu, przez to nie ufa ich przedstawicielom i niechętnie podchodzi do propozycji współpracy ze strony tych organizacji, bliżej nie znanych z dotychczasowej działalności;
- same organizacje pozarządowe niechętnie występują do sektora biznesowego z propozycjami, mają poczucie niższości;
- organizacje pozarządowe nie posiadają umiejętności prowadzenia rozmów z sektorem prywatnym; posiadają słabą ofertę promocyjną, słabą pozycję negocjacyjną; nie potrafią wykazać korzyści dla II sektora ze współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- brak jest sformalizowanego i świadomie realizowanego fundraisingu;
- słaby jest poziom zaufania pomiędzy wszystkimi sektorami.

Jak wynika z wymienionych powyżej tez, sektor pozarządowy jest najslabszym z trzech sektorów życia publicznego. Posiada najmniejsze zasoby materialne i finansowe, z oczywistych względów niezbędne do skutecznej realizacji zadań statutowych. Nierównowaga infrastrukturalna, organizacyjna i finansowa sprawiają, że niezbędne jest podjęcia działań na rzecz III sektora, silniejsze wsparcie jego działalności przez sektor publiczny i prywatny oraz w porozumieniu z tymi aktorami życia publicznego.

1.4. Zakładane funkcje dokumentu strategicznego

Jednocześnie należy wskazać, jakie są zamierzone funkcje dokumentu planistycznego, jakim jest niniejsza strategia. Tak więc dokument ten powinien spełniać poniższe funkcje, równie ważne dla trzech sektorów:

1. Funkcja edukacyjna (poznawcza) – dotyczy zapoznania się z aktualnym stanem współpracy międzysektorowej, jakością i lokalnych uwarunkowaniach działalności sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego, jakości ich współpracy, problemach i barierach rozwoju III sektora oraz możliwych do podjęcia działaniach usprawniający dialog obywatelski i międzysektorowy;

2. Funkcja planistyczna – dotyczy wypracowania rozwiązań usprawniających dialog obywatelski i międzysektorowy, rozwiązań poprawiających wzajemne relacje, umożliwiających wspólną realizację zadań publicznych i wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w powiecie sochaczewskim;
3. Funkcja aktywizująca (mobilizacyjna) – dotyczy działań aktywizujących trzy sektory do podejmowania współpracy, wymiany informacji, realizacji wspólnych zadań, ukierunkowanych na lokalne społeczności;
4. Funkcja koordynacyjna (regulacyjna) – dotyczy zapisania przemyślanych i wypracowanych wspólnie rozwiązań, służących wzmocnieniu współpracy międzysektorowej oraz wspólnej realizacji zapisów strategii;

Oprócz wymienionych wyżej funkcji strategia powinna zawierać informacje dotyczące jej wdrażania, jak również zawierać zapisy dotyczące kontroli jej realizacji.

1.5. Standardy funkcjonowania trzech sektorów

Standardy działania trzech sektorów są już ustalone, a część z nich unormowana przez dokumenty stworzone i przyjęte przez podmioty wewnątrz tych sektorów. Standardy te wypracowane są na podstawie długoletnich doświadczeń, a ich wdrożenie lub dążenie do ich powszechnego stosowania jest podstawą właściwego funkcjonowania tworzących je podmiotów.

1) Standardy dobrego zarządzania publicznego (good governance)¹

Dobre rządzenie to sprawowanie władzy publicznej w ramach wzajemnych relacji rządu, administracji i społeczeństwa, cechujące się otwartością, partnerstwem, rozliczalnością, skutecznością, efektywnością i spójnością.

Pojęcie good governance (tłumaczone jako dobre rządzenie) po raz pierwszy wprowadził do swoich dokumentów i programów pomocowych Bank Światowy na początku lat 90. Elementy, pojawiające się w większości wypracowanych definicji, określające zakres pojęcia good governance:

1. Efektywność rządów: zdolność (potencjał) władz publicznych i administracji (na różnych szczeblach zarządzania) do efektywnego, sprawiedliwego i oszczędnego realizowania polityk publicznych,

---

¹ Koncepcja *Good Governance* – refleksje do dyskusji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Warszawa 2008

2. Rozwój gospodarki: zdolność do tworzenia wysokiej jakości polityk gospodarczych, gwarantujących funkcjonowanie wolnego rynku, stabilność makroekonomiczną, zapewnienie wzrostu gospodarczego,
3. Demokratyzacja: przejrzystość i transparentność funkcjonowania władz publicznych i administracji, a także zdolność do włączania w prace administracyjne obywateli, w tym organizacji społecznych i pozarządowych, na zasadach odpowiedniej reprezentatywności i pluralizmu.

Bank Światowy opracował listę wskaźników good governance. Sześć głównych elementów służących obecnie do oceny postępów państw w dążeniu do wdrażania zasad dobrego rządzenia to:

- 1) Głos i rozliczalność: zakres udziału obywateli w pracach instytucji rządowych, demokratyczny wybór władz;
- 2) Stabilność polityczna i brak przemocy: prawdopodobieństwo stabilnych rządów, bezpieczeństwo obywateli, pokój i przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym;
- 3) Efektywność rządów: wskaźnik dotyczy potencjału administracyjnego rządów do efektywnego realizowania polityk i usług publicznych (state capacity);
- 4) Jakość regulacyjna: dotyczy formułowania i implementowania regulacji, głównie związanych z rozwojem prywatnego sektora;
- 5) Rządy prawa: w szczególny sposób wskaźnik ten dotyczy warunków działalności gospodarczej;
- 6) Kontrola korupcji: wskaźnik dotyczy głównie postrzegania zagrożeń korupcyjnych.

Komisja Europejska w Białej Księdze „European Governance” zaproponowała pięć głównych kryteriów dobrego rządzenia, które mają odniesienie przede wszystkim do funkcjonowania polityk europejskich, ale również dotyczą poprawy rządzenia w państwach członkowskich:

1. Otwartość, polegająca na tym, że instytucje administracyjne powinny być maksymalnie transparentne dla obywateli i opinii publicznej;
2. Partycypacja, jako szeroki udział społeczeństwa w pracach administracyjnych, na wszystkich poziomach władz publicznych (multilevel-partnership), a także na wszystkich głównych etapach realizacji polityk publicznych. Komisja kładzie nacisk na udział organizacji społecznych i pozarządowych w pracach administracji (tzw. dialog obywatelski) oraz przedstawicieli pracodawców i związków zawodowych (tzw. dialog społeczny);

3. Rozliczalność, co oznacza precyzyjne określenie zakresu odpowiedzialności poszczególnych instytucji, a zwłaszcza zapewnienie podziału władzy między władzę ustawodawczą i wykonawczą;
4. Efektywność, dotycząca poprawy potencjału administracyjnego w zakresie skutecznego, sprawnego (tj. bez niepotrzebnej zwłoki) realizowania celów polityk publicznych. Wspomniane kryterium dobrego rządzenia obejmuje dwie dodatkowe zasady: po pierwsze zasadę proporcjonalności, która zakłada, że instrumenty dostarczania usług i polityk publicznych będą proporcjonalne do zakładanych celów, a więc realizowane w sposób optymalny i oszczędny; po drugie zasadę subsydiarności, według której działania wyższego poziomu administracji są jedynie pomocnicze względem działań realizowanych na niższych poziomach zarządzania, a więc ich nie zastępują;
5. Koherencja, jako integracja zarządzania różnymi politykami publicznymi, zarówno europejskimi, jak i krajowymi, a także między różnymi poziomami władz publicznych (w ramach wielopoziomowego systemu rządzenia: multilevel governance). Ponadto dotyczy integracji polityk sektorowych i terytorialnych.

Również w Polsce podjęto próby zdefiniowania i dookreślenia pojęcia dobrego rządzenia. W Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 wskazano, że *good governance* to sprawne i partnerskie sprawowanie władzy oparte o zasadę otwartości, odpowiedzialności, skuteczności i spójności. Rozumienie terminu *good governance* i jego elementy zaprezentowano w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, gdzie zakres pojęcia był determinowany operacyjnym charakterem dokumentu oraz rodzajem wsparcia udzielanego w ramach V osi priorytetowej „Dobre rządzenie”. W dokumencie tym wskazano, że dobre rządzenie polega na rozwijaniu zdolności administracyjnych instytucji publicznych, w tym podniesieniu jakości kadr administracji w celu poprawy jakości usług publicznych i modernizacji funkcjonowania administracji oraz wzmacnianiu mechanizmów partnerstwa i współpracy z trzecim sektorem.

2) Zasady Społecznej Odpowiedzialności Biznesu

Odpowiedzialna przedsiębiorczość to zasadniczo osiągnięcie dobrych wyników finansowych oraz zdobywanie przewagi konkurencyjnej przez budowanie reputacji i zyskiwanie zaufania osób pracujących w firmie, jak i znajdujących się w otoczeniu firmy². Osoby w otoczeniu firmy to lokalne społeczności i ich interesy. Przedsiębiorstwo społecznie odpowiedzialne realizuje politykę zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz w taki

---

² Wprowadzenie do tematyki społecznej odpowiedzialności biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw, Komisja Europejska, Generalna Dyrekcja ds. Przedsiębiorstw

sposób prowadzi firmę, że jej celem priorytetowym jest osiągnięcie równowagi między jej efektywnością i dochodowością a interesem społecznym³.

Ponieważ CSR jest dobrowolny i nie jest uregulowany ustawowo, nie istnieją publiczne akty prawne, wyznaczające jego zasady. Wiele instytucji prowadziło badania dotyczące określenia podstawowych zasad CSR. Jednym z najpowszechniej znanych efektów tych prac jest dokument, stworzony przez Komisję Europejską - White Paper: Communication on CSR. Biała Księga przedstawia cztery obszary, gdzie UE powinna działać w ramach promocji społecznej odpowiedzialności biznesu⁴:

1) Edukacja, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk:

- badać wpływ CSR na biznes i społeczeństwo;
- skłaniać przedsiębiorstwa do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy sobą a także pomiędzy państwami członkowskimi;
- promować rozwój umiejętności menedżerskich wśród przedsiębiorców;
- przystosować zasady CSR do potrzeb sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

2) Rozwój instrumentów społecznej odpowiedzialności biznesu:

- Promować tworzenie i wdrażanie do przedsiębiorstw kodeksów etycznych;
- Wpływać na podnoszenie standardów zarządzania;
- Ustalać zasady audytu i raportowania;
- Informować konsumentów poprzez odpowiednie etykietowanie produktów;
- Promować inwestycje społecznie odpowiedzialne.

3) Uruchomienie Europejskiego Forum Interesariuszy:

Komisja Europejska powoła European multi-Stakeholder Forum on CSR, w którym będą brały udział: przedstawiciele organizacji społecznych i biznesowych, pracodawców i pracowników, konsumentów i inwestorów. Forum będzie zajmowało się takimi kwestiami jak: wymiana doświadczeń we wdrażaniu zasad odpowiedzialności biznesu oraz wypracowanie narzędzi i metod realizacji idei społecznej odpowiedzialności. Cykliczne spotkania będą miały za cel doprowadzenie do określenia europejskiego modelu odpowiedzialnej firmy.

4) Włączenie CSR do wszystkich polityk Unii Europejskiej:

---

³ Co to jest CSR? Forum Odpowiedzialnego Biznesu www.fob.org.pl

⁴ Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej. www.twojaeuropa.pl

- Polityka zatrudnienia: Polityki społeczne i zatrudnienia integrujące zasady CSR zostały zawarte w dokumencie European Employment Strategy, promującym równość szans w miejscu pracy;
- Polityka gospodarcza: Państwa członkowskie powinny identyfikować i promować dobre praktyki oraz tworzyć warunki do ich wspierania;
- Polityka środowiskowa: Przedsiębiorcy powinni promować i wdrażać w swoich firmach zasady zrównoważonego rozwoju;
- Polityka konsumencka: Potrzeba ustalenia zasad współpracy z organizacjami konsumenckimi aby ujednoczyć narodowe zasady dotyczące uczciwych praktyk konsumenckich;
- Polityka zewnętrzna, polityka rozwoju i handlu: KE powinna być pośrednikiem między państwami wchodzącymi w skład UE a innymi państwami i poprzez promocję, wymianę doświadczeń promować CSR.

3) Karta zasad działania organizacji pozarządowych

Karta zasad działania organizacji pozarządowych została wypracowana podczas I Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych. Jej zapisy są podstawą do stworzenia swoistego kodeksu etycznego, dotyczącego działalności organizacji pozarządowych.

1. Organizacje pozarządowe w swoim działaniu na rzecz dobra wspólnego kierują się zasadą poszanowania godności, praw i wolności człowieka.
2. Organizacje pozarządowe działają w ramach obowiązującego w demokratycznym państwie prawa, wpływając, w ramach demokratycznych procedur, na jego doskonalenie.
3. Organizacje pozarządowe są samorządne i niezależne. Zasady ich działalności określają wewnętrzne mechanizmy samoregulacji, tak na poziomie poszczególnych organizacji, jak i branż.
4. Działalność merytoryczna i finansowa organizacji pozarządowych jest działalnością jawną z uwagi na szczególną troskę o posiadane przez nie środki publiczne bądź pochodzące od osób prywatnych.
5. Organizacje pozarządowe przeznaczają całe wypracowane dochody na realizację zadań statutowych oraz w rozsądnych granicach - na rozwój organizacji.
6. Każda organizacja pozarządowa powinna rozróżnić w swoim statucie funkcje zarządzające i nadzorcze. Członkowie kolegialnego organu nadzorczego nie powinni pobierać wynagrodzenia za pracę w tym organie.

7. Organizacje pozarządowe współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i wzajemnego wspierania się w swoich działaniach. W sytuacjach, gdy zachodzi konflikt uznawanych wartości, organizacje podejmują działania przy zachowaniu zasad tolerancji i uznania prawa innych do posiadania odmiennego zdania.

1.6. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Podstawowym aktem prawnym, regulującym współpracę między sektorem publicznym i pozarządowym w Polsce jest ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (UDPP) (Dz. U. 2003, nr 96, poz. 874). W chwili obecnej trwają prace nad gruntowną nowelizacją tej ustawy. Wynikają one z pięcioletnich doświadczeń w jej funkcjonowaniu. Ustawa, nazywana konstytucją III sektora, dokonała ważnego upodmiotowienia organizacji pozarządowych. Akt prawny w randze ustawy jest ważną wytyczną dla administracji publicznej, w jaki sposób i w jakim zakresie współpracować z sektorem pozarządowym. Ustawa stała się krokiem milowym w kształtowaniu relacji na linii samorząd – organizacje pozarządowe, określając zasady:

- a) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych;
- b) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
- c) sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

To właśnie z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wynika obowiązek uchwalania przez samorząd zasad oraz programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, zlecenia realizacji zadań publicznych, konsultowania aktów prawnych, ważnych ze względu na funkcjonowanie sektora pozarządowego, informowania o zamiarach administracji, istotnych dla NGO.

Mimo, że UDPP jest aktem prawnym powszechnie obowiązującym, jej znajomość w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego jest bardzo zróżnicowana. Faktem jest, iż samo istnienie aktu prawnego nie jest skuteczną przesłanką i warunkiem do stworzenia efektywnego systemu współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi. Niezbędna jest również wola do stosowania przepisów ustawy przez samorządy, które często lekceważą jej zapisy, czego najprostszym przykładem jest chociażby nie uchwalenie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, co jest rażącym naruszeniem prawa. Mimo wszystkich problemów ze stosowaniem ustawy, stanowi ona w

dalszym ciągu podstawowy akt wykonawczy, dotyczący dialogu obywatelskiego i międzysektorowego. Jej dobra znajomość ważna jest nie tylko wśród podmiotów publicznych, ale być może znajomość jej zapisów powinna być ważniejsza dla sektora pozarządowego.

1.7. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015 (SWRSO), przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2008 r., jest dokumentem stanowiącym zarówno próbę określenia stanu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, jak i wskazującym cele, których realizacja znacząco wpłynie na jego wzmocnienie. Jej ramami prawnymi są ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Utworzenie strategii jest wyrazem systemowego podejścia do zagadnienia kształtowania społeczeństwa obywatelskiego⁵. SWRSO w części diagnostycznej wskazuje na słabość społeczeństwa obywatelskiego oraz potrzebę jego wzmocnienia. Warunkiem budowy demokratycznego państwa prawa jest obecność świadomych i aktywnych obywateli oraz budowanie partnerskich relacji między administracją a trzecim sektorem. Jako odpowiedź na niedostatki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego SWRSO wyznacza cele, polegające na:

- dążeniu do optymalnego poziomu zaangażowania w życie publiczne,
- wzroście liczby instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz poprawia jakości ich funkcjonowania,
- budowaniu mechanizmów funkcjonowania dobrego państwa.

Przyjęte cele strategiczne, przekładają się na priorytety, które wskazują, w jakich obszarach prowadzone mają być działania zmierzające do rozwijania społeczeństwa obywatelskiego. Priorytety te są następujące⁶:

Priorytet 1: Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne – w tym priorytecie mieszczą się takie działania, jak: edukacja obywatelska, aktywizacja obywateli w sprawach publicznych, aktywizacja społeczności lokalnych w partnerstwach lokalnych oraz tworzenie lokalnej infrastruktury dla działań obywatelskich.

Priorytet 2: Silne organizacje pozarządowe w dobrym państwie – w ramach tego priorytetu będą podejmowane działania zmierzające do wzmocnienia potencjału sektora pozarządowego jako partnera administracji publicznej, wyrównywania szans organizacji poprzez wspieranie rozwoju infrastruktury trzeciego sektora, podnoszenie jakości zarządzania

⁵ „Rada Ministrów uchwaliła Strategię Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego”, www.isp.org.pl

⁶ Ibidem

w nowoczesnej administracji publicznej i promowanie dialogu obywatelskiego jako formy partycypacji obywatelskiej.

Priorytet 3: Rozwój organizacji pozarządowych na rzecz integracji społecznej – tutaj zaplanowano trzy rodzaje działań: zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez wzmocnienie funkcji rodziny i wspólnoty lokalnej oraz aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem, zapewnienie dostępu do usług i dostarczenie pomocy grupom najbardziej narażonym na wykluczenie społeczne jak również tworzenie i funkcjonowanie mechanizmów kompleksowego wsparcia integracji społecznej.

Priorytet 4: Rozwój przedsiębiorczości społecznej – ten priorytet implikuje następujące rodzaje działań: umacnianie trzeciego sektora w roli pracodawcy (Polska znajduje się na szarym końcu w Europie pod względem poziomu zatrudnienia w sektorze pozarządowym), budowanie wzajemnościowych form w gospodarce, rozwijanie Społecznej Odpowiedzialności Biznesu i innowacyjnych form przedsiębiorczości społecznej.

Dokument określa również dość ogólnie źródła finansowania realizacji strategii oraz podmioty, które mają być zaangażowane w jej wdrażanie. SWRSO mówi również, kto jest odpowiedzialny za koordynację jej wdrażania oraz ewaluację i proces aktualizacji.

2. DOKUMENTY STRATEGICZNE SAMORZĄDÓW A SEKTOR POZARZĄDOWY W POWIECIE SOCHACZEWSKIM

Obowiązkiem ustawowym samorządów wszystkich poziomów jest tworzenie dokumentów strategicznych, dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego danego samorządu. Do dokumentów tych należą m.in. strategia rozwoju gminy i powiatu oraz strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy i powiatu, jak również wiele innych programów sektorowych. Dokumenty te z założenia powinny być wypracowane przy współpracy społeczności lokalnej wspólnoty samorządowej. Stanowią one bowiem o jakości życia jej mieszkańców. Również w interesie organizacji pozarządowych powinno być uwzględnienie w strategiach ich obecności i działalności, prowadzonej dla dobra lokalnej społeczności. To organizacje pozarządowe są blisko mieszkańców, często reprezentują ich interesy i wspomagają rozwój lokalnych wspólnot, znając ich problemy i potrzeby.

W rzeczywistości uwzględnianie sektora pozarządowego w przygotowywaniu i realizowaniu strategii jest bardzo zróżnicowane w zależności od samorządu przygotowującego strategię, metody przygotowania strategii czy często też zespołu eksperckiego, pracującego nad daną strategią. Zdarza się, że dokumenty strategiczne

przygotowywane są w zaciszu gabinetów eksperckich bez żadnej konsultacji z lokalną społecznością. Gminy zlecają stworzenie strategii, płacą za realizację zlecenia i zapominają o dokumencie. W rzeczywistości strategia rozwoju, jako dokument podstawowy dla planowania rozwoju samorządu, powinien być dokumentem pierwszym i bazowym, służącym wypracowaniu systemu współpracy samorządu z sektorem pozarządowym. Dopiero ewentualne zasady czy program współpracy samorządu z sektorem pozarządowym są dokumentami operacyjnymi, doprecyzowującymi współpracę określoną w strategii.

Dla potrzeb niniejszej strategii przeprowadzono analizę dokumentów zastanych - strategii rozwoju gmin i powiatu oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych gmin. Pozyskane dokumenty analizowano pod kątem uwzględnienia w nich wszelkich zapisów, dotyczących organizacji pozarządowych oraz wolontariatu. Badano również zapisy strategii, dotyczące konsultacji dokumentów z sektorem pozarządowym.

2.1. Analiza strategii rozwoju

Logika oraz praktyka współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi wskazuje, że współpraca ta powinna być uwzględniona w podstawowym dokumencie, omawiającym priorytety rozwojowe samorządu – jego strategii rozwoju. Na terenie powiatu sochaczewskiego funkcjonuje 9 jednostek samorządowych: 8 jednostek gminnych i jedna powiatowa. 8 z nich dysponuje strategią rozwoju, jedynie Gmina Młodzieszyn nie posiada strategii, a jedynie dokument pod nazwą Program Rozwoju Lokalnego Gminy Młodzieszyn, który ma spełniać funkcje strategii; posiada wybrane elementy diagnozy strategicznej, lecz może być tylko jej uzupełnieniem. Pozostałe samorządy gmin oraz samorząd powiatu opracowały i uchwaliły własne strategie rozwoju.

Poszczególne badane strategie rozwoju samorządów powiatu sochaczewskiego przygotowywane były z wykorzystaniem metody uspołecznionej lub metody eksperckiej. Metoda przygotowania strategii zależała głównie od warunków jej powstawania, terminu wyznaczonego przez samorząd wykonawczy na stworzenie strategii, jak również od podmiotu wytypowanego do jej przygotowania. Oczywistym i dobrze widocznym jest w badanych strategiach, iż dokumenty przygotowane metodą uspołecznioną, zawierają znacznie precyzyjniejsze i bliższe lokalnym warunkom diagnozy oraz zawierają znacznie więcej odniesień do działalności lokalnych organizacji pozarządowych, niż strategie przygotowywane metodą stricte ekspercką. Zaangażowanie społeczności w procesie przygotowywania strategii metodą uspołecznioną skutkowało włączeniem aktywnych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych i ich wyraźne uwzględnienie w ramach dokumentu strategicznego.

Równocześnie podmioty sektora pozarządowego zostały uwzględnione w strategiach tam, gdzie jest ich najwięcej i są najbardziej aktywne, a samorządy zapewne z własnej inicjatywy proponowały uwzględnienie roli sektora pozarządowego w realizacji strategii rozwojowej. Generalnie oceniając uwzględnienie roli organizacji pozarządowych w strategiach na rzecz rozwoju samorządów powiatu sochaczewskiego jest bardzo nierówne. Wśród badanych strategii, szczegółowo przedstawionych poniżej, występują takie, które w pojedynczych słowach uwzględniają rolę działających lub w przyszłości mogących działać organizacji pozarządowych. Z drugiej strony w badanej strategii Miasta Sochaczew znaleźć można bardzo szeroko omówioną rolę podmiotów pozarządowych, współpracujących z samorządem i uwzględnionych w działaniach rozwojowych na rzecz miasta. W kilku badanych dokumentach współpraca z organizacjami pozarządowymi wskazywana jest wprost jako zadanie własne gminy. Jeżeli już podmioty pozarządowe zostaną uwzględnione w strategiach, zwykle rolą im przeznaczoną jest realizacja poszczególnych celów i zadań priorytetowych samorządów. Niestety w małym stopniu przekłada się to na rzeczywistość i chociażby realizację rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Nieczęste jest uwzględnienie organizacji pozarządowych, jako podmiotów monitorujących realizację strategii, jak również stwierdzenie, że współpraca z podmiotami trzeciego sektora wpływa na podniesienie efektywności wydatkowania środków publicznych.

2.1.1. Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Brochów do 2015 roku

Dokument bardzo ogólnikowo uwzględnia problematykę współpracy z organizacjami pozarządowymi, wspominając jednak wyraźnie, że zadania własne obejmują tą właśnie współpracę. Jednocześnie w dokumencie można znaleźć zapis mówiący o tym, że strategia ma być podstawą do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie gminy. Wśród szczególnych obszarów współpracy z NGO w dokumencie wymieniono:

- wspieranie stowarzyszeń na terenie gminy działających na rzecz ochrony środowiska i krajobrazu kulturowego,
- wspieranie sportu szkolnego - uczniowskich klubów sportowych.

2.1.2. Strategia rozwoju Gminy Iłów

Dokument jest kolejnym, który zawiera szczątkowe zapisy, dotyczące problematyki współpracy z organizacjami pozarządowymi. Pojedyncze zdania mówią o tym, że społeczność lokalna dąży do budowy społeczeństwa obywatelskiego, które współpracuje z samorządem. W analizie SWOT gminy, znajdującej się w strategii, po stronie szans znalazł się zapis mówiący o utworzeniu stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy.

2.1.3. Program rozwoju lokalnego Gminy Młodzieszyn na lata 2004-2013

Także i ten dokument, nie będący strategią, a jedynie mający spełniać jej funkcje, zawiera szczątkowe zapisy, dotyczące problematyki współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jedyne zapisy, dotyczące zaangażowania społeczności w realizację programu, mówi o planowanym powołaniu społecznych komitetów doradczych do realizacji poszczególnych zadań, zapisanych w Programie.

2.1.4. Strategia rozwoju Gminy Nowa Sucha

Zapisy dokumentu, dotyczące problematyki współpracy z organizacjami pozarządowymi, dotyczą jedynie wyszczególnienia działających na terenie gminy klubu sportowego, kół łowieckich, kół gospodyń wiejskich. W analizie SWOT gminy, znajdującej się w strategii, po stronie mocnych stron znalazł się zapis, mówiący o atucie w postaci działających na terenie gminy stowarzyszeń młodzieżowych.

2.1.5. Gmina Rybno Strategia Rozwoju

Zapisy dokumentu, dotyczące problematyki współpracy z organizacjami pozarządowymi, dotyczą jedynie wyszczególnienia działających na terenie gminy klubu sportowego i LZS, kół łowieckich oraz koła gospodyń wiejskich. W analizie SWOT gminy, znajdującej się w strategii, po stronie mocnych stron znalazł się zapis, mówiący o dobrze działających ochotniczych strażach pożarnych.

Wizja gminy, określona w strategii mówi, że „społeczność gminy (...) współpracować będzie z lokalnymi organizacjami samorządowymi i innymi organizacjami w realizacji wspólnych celów.”

2.1.6. Strategia Rozwoju Społeczno Gospodarczego Gminy Sochaczew

Nieco szersze ujęcie problematyki współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i szerzej aktywności obywatelskiej zawiera dokument strategiczny Gminy Sochaczew.

W charakterystyce obszarów problemowych i analizie aktywności lokalnej społeczności dokument zawiera zapis, że zadania gminy będą dotyczyły wsparcia aktywnych mieszkańców, którzy zainteresowani są tworzeniem organizacji pozarządowej i innymi formami pracy społecznej na rzecz swojej gminy. Na uwagę zasługuje zapis dotyczący pomocniczej działalności gminy. Mówi o tym fragment dokumentu: „gmina będzie pełniła tu rolę wspierającą, by zainicjować lub przyspieszyć realizację zadań, które mogą przyczynić się

do poprawy życia mieszkańców i wpłynąć na rozwój gminy. W tej grupie mieszczą się też inicjatywy ponadgminne, które mają szansę powodzenia przy współudziale innych jednostek organizacyjnych (samorządów, instytucji, *organizacji pozarządowych*)”.

W dalszej części dokumentu, podczas wyszczególnienia konkretnych zadań, służących realizacji celów strategii, wymieniono organizacje pozarządowe jako partnerów samorządów w realizacji tych zadań. Partnerstwo sektorów publicznego i pozarządowego przewidziano m.in. w zadaniach takich jak:

- popularyzacja zasad ochrony środowiska,
- estetyka gminy,
- utworzenie punktu informacyjnego w gminie,
- wspieranie lokalnych grup sportowych i prowadzenia zajęć pozaszkolnych.

Dokument przewiduje również rolę organizacji pozarządowych w zarządzaniu i monitoringu strategii twierdząc, że „zasadą prawidłowego zarządzania i monitoringu strategią jest uwzględnienie dobrej współpracy i przepływu informacji pomiędzy jednostkami, instytucjami i organizacjami (pozarządowymi), przewidzianymi jako partnerzy w strategii”.

2.1.7. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Sochaczew na lata 2008-2015

Dokument ten najszerzej ze wszystkich tu przytoczonych analizuje rolę organizacji społecznych w kształtowaniu rozwoju samorządu miasta Sochaczewa. Widać dokładnie, że samorząd miasta przykładą dość dużą uwagę do współpracy z partnerami społecznymi. Sektor pozarządowy został w strategii dość dokładnie przeanalizowany, dokument wymienia poczynania samorządu, dotyczące współpracy, stworzone dokumenty normujące politykę współpracy z NGO (karta współpracy z NGO). Do bardzo ważnych zapisów należy fragment mówiący, że organizacje pozarządowe powinny „*sprawować kontrolę nad działaniami władz Miasta*”. Dokument wymienia inne działania, prowadzone przez miasto w celu zacieśniania współpracy z lokalnym sektorem pozarządowym.

Strategia miasta zawiera wykaz współpracujących z miastem organizacji pozarządowych. Wykaz zawiera dane teleadresowe organizacji oraz zakres ich działalności. Szczególnie potraktowano kilka organizacji najbliższych związanych z samorządem miejskim, dokładniej prezentując ich charakterystykę.

Przeprowadzona na potrzeby strategii analiza SWOT w zakresie problematyki społecznej wśród mocnych stron wymienia system finansowego wsparcia przez miasto organizacji pozarządowych. Co ciekawe, wśród słabych stron wymieniono niską aktywność mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnej, ograniczone środki finansowe na

realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz małą liczbę organizacji obywatelskich. Wśród szans wymieniono współpracę samorządu terytorialnego z organizacjami obywatelskimi w realizacji zadań publicznych, rozwój społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego oraz wzrost zainteresowania mieszkańców działaniami społecznymi oraz wolontariatem.

Rozważając w strategii szanse rozwojowe miasta stwierdza się, że jednym z najważniejszych obszarów działania jest podnoszenie jakości zasobów ludzkich. Obszar ten obejmuje także działania na rzecz jak najszerszego włączenia społeczności lokalnej we współpracę z administracją samorządową w ramach przedsięwzięć podejmowanych na rzecz rozwoju Miasta oraz budowę społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego.

W konsekwencji strategia wymienia w priorytecie, dotyczącym podnoszenia jakości zasobów ludzkich, konkretne zadania dotyczące sektora pozarządowego. Należą do nich:

1. Budowa społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego obejmujące działania takie, jak:
  - a) Inspirowanie tworzenia organizacji obywatelskich działających na rzecz rozwoju Miasta Sochaczew;
  - b) Budowanie partnerskich relacji między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych;
  - c) Decentralizacja realizacji usług publicznych poprzez przekazywanie ich do świadczenia przez organizacje obywatelskie;
  - d) Promocja działań prospołecznych (m.in. wolontariat, filantropia);
  - e) Promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego, w tym socjalnego i zdrowotnego, obejmujące działania takie, jak:
  - a) Wspieranie inicjatyw lokalnych skierowanych na organizację opieki nad dzieckiem;
  - b) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów w rodzinie;
  - c) Uściślenie współpracy z organizacjami charytatywnymi w zakresie realizacji usług na rzecz mieszkańców potrzebujących pomocy.

Wymienione zadania uznane zostały jako zadania własne gminy. W dokumencie dopuszczono również możliwość ich szerszego oddziaływania i realizacji „przy współudziale władz samorządowych innych gmin, władz powiatowych oraz władz regionalnych, organizacji obywatelskich, organizacji około biznesowych i innych instytucji”.

Ponadto w dokumencie wskazano możliwe wskaźniki monitorowania realizacji zadań, do których zaliczono liczbę organizacji obywatelskich realizujących w imieniu Gminy zadania publiczne oraz liczbę organizacji obywatelskich działających na terenie Gminy.

2.1.8. Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Teresin do 2020 roku

W pierwszej części dokumentu jest mowa o zasadach współdziałania samorządu z lokalną społecznością. Wymienia się m.in. zasadę partnerstwa (partycypacji społecznej), a więc „wspólnego podejmowania działań przez władze gminy, podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i sektor prywatny, (...) uspołecznienie procesu zarządzania rozwojem gminy”, czyli włączanie w prace planistyczne i realizacyjne dotyczące dalszego rozwoju gminy jak najszerszego grona mieszkańców i reprezentantów społeczności lokalnej (*organizacje pozarządowe*).

W dalszej części dokumentu wspomniane jest, iż głównym celem stworzenia strategii była „aktywizacja mieszkańców do działań prospołecznych i ich integracji wokół działań prorozwojowych, zgodnie z zasadą partycypacji społecznej, nawiązywania i rozwoju współpracy Władz Gminy Teresin z przedsiębiorcami i *organizacjami pozarządowymi* funkcjonującymi na jej terenie oraz osobami chcącymi współpracować na zasadach *wolontariatu* przy rozwiązywaniu konkretnych problemów”.

Do zewnętrznych czynników stymulujących i wspierających dalszy rozwój gminy zaliczono „rozwój współpracy sektora publicznego (państwowego i samorządowego) z organizacjami pozarządowymi (fundacje, stowarzyszenia) na rzecz rozwoju edukacji, kultury i sztuki oraz opieki społecznej oraz wspieranie rozwoju wolontariatu jako formy pomocy osobom i rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej”.

W analizie SWOT gminy, znajdującej się w strategii, po stronie silnych stron wymieniono funkcjonowanie Stowarzyszenia Przyjaciół Mieszkańców Gminy Teresin „IMPULS”. Po stronie słabych stron zapisano słabość organizacji społecznych oraz brak programu współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi (program pierwszy raz funkcjonował w 2009 r.).

Dokument mówi również, iż do problemów wymagających podjęcia działań należy organizacyjne i finansowe wsparcie dla rozwoju inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych.

W części strategii, dotyczącej celów strategicznych i zadań je realizujących, wskazano cel pn. „Wspieranie inicjatyw obywatelskich i komunikacja społeczna: cel pośredni (operacyjny): Organizacyjne i finansowe wsparcie działań na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej”. Działania mające wymienione cele realizować to m.in.:

- a) integracja i konsolidacja mieszkańców wokół działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii,
- b) prowadzenie cyklicznych szkoleń oraz doradztwa w zakresie tworzenia inicjatyw obywatelskich,
- c) zorganizowanie internetowej „giełdy” inicjatyw społeczno-gospodarczych jako formy integracji ludzi i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych,
- d) rozbudowa nowoczesnej infrastruktury informatycznej Urzędu Gminy, jako płaszczyzny komunikacji mieszkańców z władzami gminy oraz działań promocyjnych w kraju i zagranicą,
- e) utworzenie pod patronatem Rady Gminy internetowej forum inicjatyw lokalnych,
- f) partnerska współpraca Władz Gminy z organizacjami pozarządowymi,
- g) zorganizowanie przy Urzędzie Gminy punktu wspierania organizacji pozarządowych lub w zakresie organizacyjno-prawnym, rachunkowo-księgowym oraz pozyskiwania środków finansowych na działalność statutową,
- h) systematyczne informowanie mieszkańców o działalności Władz Gminy.

W części dotyczącej realizacji strategii wiele mówi się o partnerskiej współpracy Gminy z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi, jako partnerami społecznymi, których współpraca przy realizacji strategii jest pożądana. „Efektem tej współpracy będzie niewątpliwie podniesienie efektywności wydatkowania środków finansowych z budżetu (środki publiczne), lepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb społecznych, umacnianie poczucia podmiotowości mieszkańców oraz uzyskanie możliwości wczesnego reagowania na problemy lokalne”. Współpraca ta powinna opierać się na zasadach pomocniczości, niezależności, finansowania przedmiotowego, korzyści publicznej i pozyskiwania dodatkowych środków finansowych. „Efektem partnerskiej współpracy Władz Gminy Teresin z organizacjami pozarządowymi będzie niewątpliwie podniesienie efektywności wydatkowania środków budżetowych (są to środki publiczne), lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych, umacnianie poczucia podmiotowości mieszkańców oraz uzyskanie możliwości wczesnego reagowania na problemy lokalne, a w konsekwencji wzrost jakości życia jej mieszkańców”.

2.1.9. Strategia rozwoju Powiatu Sochaczewskiego na lata 2008 – 2013

Dokument strategiczny samorządu powiatowego już na etapie przedstawiającym metodykę przygotowania dokumentu wskazuje, iż „współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie”.

Wśród zasad budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego powiatu w dokumencie wyróżniono:

- zasadę uspołecznienia procesu podejmowania decyzji – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji ze społecznością lokalną dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania powiatu,
- zasada przejrzystości i jawności przy powszechnym dostępie do informacji,
- zasada subsydiarności – oddawania zadań do wykonania podmiotom, gwarantującym ich wykonanie w sposób rzetelny i ekonomiczny.

Realizacja strategii opierać się ma na wdrażaniu zapisanych w niej programów strategicznych, z których część wprost dotyczy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Należą do nich nieinwestycyjne programy strategiczne, takie jak:

1. Program RS1, w ramach którego przewidziano działania:
  - 1) Udzielanie dotacji na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe,
  - 2) Pomoc w tworzeniu i organizacji NGO, informowanie o działaniach organizacji NGO.
2. Program RS4, w ramach którego przewidziano działania:
  - 1) Promocja działań prowadzonych przez NGO,
  - 2) Wspieranie działań, szczególnie imprez organizowanych przez NGO,
  - 3) Doradztwo przy zakładaniu form organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje).

Dokument zawiera dokładne rozwinięcie przedstawionych powyżej programów strategicznych. Rozwinięcie to zawiera opis programu, mierniki realizacji, okres wdrażania oraz koordynatorów wdrażania poszczególnych programów.

Dość wyjątkowym zapisem dokumentu jest punkt, dotyczący sposobów inicjowania współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Zapis stwierdza wyraźnie, że do zadań powiatu należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych na jego terenie. Włączenie organizacji pozarządowych do współpracy z sektorem publicznym jest warunkiem monitorowania strategii i innych dokumentów, związanych z rozwojem powiatu. Punkt ten zawiera również zapis, iż organizacje pozarządowe biorą bezpośrednio udział w zgłaszaniu i opracowywaniu zadań na rzecz rozwoju powiatu. Powiat powinien inicjować współpracę z organizacjami pozarządowymi poprzez organizowanie spotkań dla ich przedstawicieli.

Dokument mówi również o tym, że organizacje pozarządowe powinny być jedną z grup monitorujących i weryfikujących strategię.

Podsumowanie

Podsumowując analizę strategii rozwoju, funkcjonujących w samorządach powiatu sochaczewskiego oraz ich zapisów, dotyczących współpracy sektora publicznego i pozarządowego należy przede wszystkim twierdzić, iż są to dokumenty bardzo zróżnicowane w zależności od przygotowującego je samorządu. Były one przygotowywane w bardzo różnych okresach, niektóre jeszcze przed wejściem w życie w 2004 roku ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, inne przeciwnie, po kilku latach funkcjonowania ustawy. Dlatego też w zróżnicowany sposób uwzględniono w realizacji strategii organizacje pozarządowe. Jednocześnie z roku na rok sektor pozarządowy staje się coraz bardziej aktywny na terenie powiatu sochaczewskiego. Wadą dokumentów jest ich sporadyczny monitoring i rzadkie aktualizowanie i dostosowywanie do zmieniających się warunków lokalnych. Już na pierwszy rzut oka wiele z badanych strategii wymaga pilnej aktualizacji i dostosowania do aktualnych warunków. Również da się zauważyć korelację między jakością zapisów, dotyczących NGO w strategii a rzeczywistą współpracą samorządów i organizacji pozarządowych. Tam, gdzie w strategiach znalazły się szczątkowe zapisy o trzecim sektorze, również rzeczywista współpraca jest bardzo ograniczona i nie funkcjonują również programy współpracy samorządów z NGO.

2.2. Analiza strategii rozwiązywania problemów społecznych

Obowiązek przygotowania i realizacji lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych nakłada na samorzady ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami). Z obowiązku ustawowego przygotowania strategii społecznej wywiązało się 6 samorządów powiatu sochaczewskiego. Strategią społeczną w momencie przygotowywania niniejszej strategii nie dysponowały Gmina Iłów, Gmina Nowa Sucha oraz Powiat Sochaczewski. Podobnie jak w przypadku strategii rozwoju, strategie społeczne stworzone w samorządach mają bardzo różną formę w zależności od metodologii ich przygotowania i podmiotów biorących udział w ich wypracowaniu. Większość strategii było przygotowywanych w ostatnich dwóch latach, kiedy to sektor pozarządowy stał się mocno aktywny, w szczególności w zakresie realizacji zadań związanych z pomocą społeczną oraz wsparciem grup wykluczonych. Efektem tego sektor pozarządowy stał się ważnym partnerem publicznych podmiotów realizujących zadania z zakresu polityki społecznej. W związku z tym każda z analizowanych strategii społecznych posiada odniesienia do organizacji pozarządowych i współpracy z nimi podczas realizacji celów

zakładanych w strategiach. Naturalnym jest, że odniesienie do sektora pozarządowego i podkreślenie jego znaczenia jako partnera samorządu jest największe tam, gdzie działa najwięcej aktywnych organizacji pozarządowych. Jest tak oczywiście w mieście Sochaczew.

2.2.1. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2016 – Gmina Brochów

Jedynymi odniesieniami do organizacji pozarządowych w tym dokumencie jest podkreślenie znaczenia wolontariatu w realizacji celów zakładanych w strategii. Wśród celów operacyjnych wyróżniono utworzenie gminnego centrum wolontariatu oraz włączenie wolontariuszy w pomoc osobom niepełnosprawnym, co ma skutkować rozwojem alternatywnych form pomocy.

Wśród podmiotów współrealizujących zapisy wyróżniono Towarzystwo Przyjaciół Dzieci działające na terenie gminy.

2.2.2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Młodzieszyn na lata 2007-2013

Dokument, wśród zadań gminy, wyróżnia współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym jednostkami kościelnymi, realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej. Strategia mówi o współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych w zakresie rozwiązań problemów życia zawodowego i zatrudnienia, wspieraniu działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, działających na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.

Do podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii zaliczono m.in. stowarzyszenia, podmioty składające swe oferty programowe oraz kościoły parafialne.

2.2.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rybno na lata 2008-2015

Dokument jest jednym z ciekawszych w całym zestawieniu, już na wstępie zawiera zapisy mówiące, że „strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i *organizacjami pozarządowymi*, zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej”. Strategia przewiduje współpracę i powiązanie działań instytucji i organizacji pozarządowych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi. Innym zapisem dotyczącym sektora pozarządowego jest zapis mówiący, iż „pomoc społeczną

organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi”.

Dokument powołuje się na ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jako na ważny akt prawny wprowadzający kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Ustawa jest wskazywana, jako podstawa współpracy samorządów i organizacji, w tym również w zakresie pomocy społecznej. Co szczególne, strategia wskazuje, iż „instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek rodzin i organizacji społecznych rolę jedynie pomocniczą”. Kolejne zapisy mówią, iż obowiązujące ustawodawstwo wskazuje na obowiązki samorządu, dotyczące współpracy z organizacjami pozarządowymi, współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych w zakresie rozwiązań życia zawodowego i zatrudnienia, wsparcia oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, wspierania działań instytucji oraz stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.

W analizie SWOT gminy, znajdującej się w strategii, po stronie mocnych stron wymieniono dobrą współpracę instytucji, organizacji i osób na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

2.2.4. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sochaczew na lata 2009-2013

We wstępie dokumentu pada stwierdzenie, iż „strategia rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i pogłębianie form pracy socjalnej, współpracę z *różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi*, zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej”. Współpraca ta ma odbywać się na zasadach partnerstwa. Dokument stwierdza, że na terenie gminy istnieją dwie organizacje pozarządowe, udzielające pomocy mieszkańcom gminy, nie wymieniając jednak ich nazwy.

Realizacja celów strategicznych, zapisanych w dokumencie, ma uwzględniać „sprawną współpracę z instytucjami, organizacjami, które zajmują się pomocą rodzinie”. Gmina ma współpracować z „parafiami, stowarzyszeniami, instytucjami”, gdzie organizowana jest „odpowiednia terapia, prowadzone grupy wsparcia odnośnie sytuacji kryzysowej rodzin (pomoc prawna, psychologiczna), działające na rzecz dzieci, młodzieży, osób dorosłych z problemem alkoholowym”.

W konsekwencji powyższych zapisów wśród podmiotów uczestniczących w realizacji strategii wymienia się kościoły, parafie i stowarzyszenia. W podsumowaniu jeszcze raz podkreśla się, że strategia zorientowana jest na „współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo. Ścisłe powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych: sfery oświaty, służby zdrowia, sądownictwa w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi”.

2.2.5. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2013 – Miasto Sochaczew

Ponownie dokument przygotowany dla samorządu miasta, wydaje się zawierać najszerze odniesienie do organizacji pozarządowych spośród wszystkich analizowanych tu strategii. Dokument został przygotowany na podstawie m.in. programu współpracy Miasta Sochaczew z organizacjami pozarządowymi oraz karty współpracy z organizacjami pozarządowymi. W ramach realizacji Strategii zakłada się współpracę na zasadzie partnerstwa w obszarze społecznego rozwoju z organizacjami pozarządowymi „gdzie grupa osób o wspólnym interesie zajmuje się rozwojem lokalnym”, organizacjami społecznymi, które pełnią istotną rolę w społecznym zarządzaniu i rozwoju społecznym jako środowisko wychowawcze oraz wolontariatem, jako ważnym przejawem obywatelskiej partycypacji.

Dokument zawiera opis i analizę działalności lokalnych organizacji, wymienia najaktywniejsze, działające na rzecz społeczeństwa i pomocy potrzebującym. Analiza podkreśla, iż aktywność lokalnych organizacji jest duża, które mocno wspierają władze miejskie, a jednocześnie wsparcie instytucji publicznych dla pozarządowych jest wciąż niewystarczające.

Również w analizie SWOT po stronie szans znalazła się współpraca z organizacjami pozarządowymi. Organizacje trzeciego sektora są także wymienione jako realizatorzy strategii oraz jako beneficjenci jej wdrażania.

2.2.6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na Terenie Gminy Teresin w latach 2008-2015

Dokument rozpoczyna się tezą, iż „konieczne jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swojej mocy sprawczej i zaangażowanego w życie swoich *małych ojczyzn*. Partycypacja mieszkańców w procesach rozwojowych jest jednym z

kluczowych warunków, aby rozwój był rzeczywiście widoczny. Oni sami powinni bowiem decydować, co jest dla nich dobre i co uważają za rozwój”.

W analizie SWOT wśród mocnych stron, podobnie jak w strategii rozwoju, wymieniono funkcjonowanie Stowarzyszenia Przyjaciół Mieszkańców Gminy Teresin „IMPULS”. Wśród słabych stron widnieje niedostateczny stopień współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi.

W części dokumentu, dotyczącej celów i ich realizacji, organizacje pozarządowe przewijają się jako odpowiedzialne za realizację zadań w zakresie:

- a) stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych ubóstwem;
- b) zapewnienia dzieciom i młodzieży właściwych warunków do rozwoju;
- c) poprawy jakości życia ludzi starszych oraz zapobiegania marginalizacji życia starszego pokolenia;
- d) budowy systemu profilaktyki uzależnień oraz bieżącego rozwiązywania problemów z tym związanych wśród społeczności lokalnej;
- e) poprawy warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i integracja społeczna.

3. TRZY SEKTORY – WSPÓLNA SPRAWA. ANALIZA AKTUALNEGO STANU WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ W POWIECIE SOCHACZEWSKIM

Zebranie kompleksowych informacji na temat stanu współpracy międzysektorowej w powiecie sochaczewskim jest trudnym zadaniem. Samorządy nie dysponują sprawozdaniami ze współpracy z organizacjami pozarządowymi. Niewielka część przedsiębiorstw, skupiona jest z izbie gospodarczej, mogącej analizować działalność swoich członków. Małe i średnie przedsiębiorstwa działające w powiecie, nie współpracują z trzecim sektorem w sposób sformalizowany. Trzeci sektor nie posiada reprezentacji, nieformalnego czy formalnego reprezentanta, dysponującego zgromadzoną wiedzą o działalności organizacji pozarządowych, mocnych i słabych stronach sektora.

Informacje, zawarte w tej części strategii, zostały uzyskane przez Fundację Autonomia przed przystąpieniem oraz w trakcie realizacji zadania. Dane o współpracy samorządów, biznesu i organizacji pozarządowych uzyskano podczas konferencji inauguracyjnej realizację zadania, bezpośrednio od samorządów w postaci wykazów organizacji współpracujących oraz z ankiet o współpracy samorządów z NGO, z oficjalnych

dokumentów samorządowych, biuletynów informacji publicznej, prasy lokalnej oraz informacji uzyskanych podczas bieżącej działalności fundacji. Dane o działalności sektora pozarządowego zgromadzono również dzięki ankiecie, przeprowadzonej wśród organizacji z terenu powiatu. Pomocnym w gromadzeniu danych okazał się również Krajowy Rejestr Sądowy. Dane przedstawione w tym rozdziale strategii dotyczą stanu na koniec roku 2009.

3.1. Współpraca sektora publicznego i sektora pozarządowego

Z pośród dziewięciu samorządów, działających na terenie powiatu sochaczewskiego, wszystkie w mniejszym lub większym zakresie współpracują z organizacjami pozarządowymi. Nie wszystkie jednak mają tego świadomość. Nie zawsze bowiem wspieranie lokalnego klubu sportowego czy dofinansowywanie działalności ochotniczych straży pożarnych wiązane jest z udzielaniem wsparcia na rzecz sektora pozarządowego. Z pewnością efektem realizacji projektu „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa” jest uzyskanie przez samorządowców pewnego zwiększonego poziomu świadomości na temat współpracy z trzecim sektorem.

3.1.1. Współpraca finansowa

Poprzez współpracę finansową rozumiemy tu współpracę na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie czy też ustawy o pomocy społecznej, a więc poprzez otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. Aby jednak ogłaszać konkursy ofert niezbędne jest wcześniej przyjęcie programu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. I tak programy współpracy na rok 2009 zostały przyjęte w sześciu z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego na terenie powiatu sochaczewskiego. Program został uchwalony w gminach Młodzieszyn, Rybno, Sochaczew, Teresin (po raz pierwszy), w mieście Sochaczew oraz przez samorząd powiatowy. Samorządy, które uchwaliły program współpracy, konsultowały jego projekt z zainteresowanymi podmiotami, zwykle ogłaszając projekt na stronie internetowej, jak również przez robocze spotkania z interesariuszami. Na podstawie ankiety, wypełnianej przez samorządy, za powód nie uchwalenia programu współpracy wskazywany był zwykle brak potrzeby opracowania i funkcjonowania programu, mały zakres współpracy z organizacjami czy też brak organizacji pozarządowych, działających w zakresie funkcjonowania gminy.

Na podstawie jedynie czterech z sześciu programów współpracy zostały ogłoszone i rozstrzygnięte otwarte konkursy ofert. Konkursy ogłaszały gmina Rybno, Sochaczew, miasto

Sochaczew i samorząd powiatowy. W organizowanych przez te same samorzady konkursach ofert w roku 2008, rozdysponowana została kwota 316800 zł.

Konkursy ofert ogłaszane były w takich obszarach jak:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- pomoc społeczna,
- ochrona i promocja zdrowia,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- krajoznawstwo i wypoczynek młodzieży,
- kultura, sztuka, dziedzictwo narodowe.

3.1.2. Współpraca pozafinansowa

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jak i codzienna współpraca samorządów i organizacji pozarządowych pozwoliły na wypracowanie katalogu pozafinansowych form współpracy. Ich stosowanie jest bardzo różne w poszczególnych samorządach.

Jedynie w samorządzie miejskim wyznaczony był pracownik w randze pełnomocnika lub koordynatora ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. W trakcie realizacji niniejszego projektu koordynator został powołany w gminie Iłów. Żaden z samorządów nie ma wypracowanej polityki dysponowania lokalami dla organizacji pozarządowych. Tylko w samorządzie miejskim funkcjonowały zespoły doradczo-inicjatywne. Każdy z samorządów deklaruje natomiast informowanie o kierunkach swojego działania i konsultowanie aktów prawnych, dotyczących organizacji pozarządowych. Konsultacje takie odbywały się zwykle za pośrednictwem strony internetowej i bip, czasami również podczas bezpośrednich spotkań konsultacyjnych. Jedynie samorząd miejski organizował corocznie forum organizacji pozarządowych, podsumowujące roczną współpracę. Do innych form współpracy zaliczono wsparcie administracyjne, udostępnianie doraźnie lokalu na konferencję czy spotkanie, współudział i współorganizacja szkoleń, konferencji. Samorzady wymieniły również współpracę, polegającą na ufundowaniu nagród, pucharów w organizowanych przez trzeci sektor imprezach, udzielanie patronatu na prośbę organizacji. Samorząd miejski nagradzał najaktywniejszych działaczy i organizacje działające w obszarze pomocy społecznej, sportu i kultury. Generalnie samorzady rzadko współpracowały z wolontariuszami.

3.1.3. Analiza SWOT stanu współpracy administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi w powiecie sochaczewskim

Podczas konferencji inaugurującej realizację zadania „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa” w dniu 23 września 2009 r. odbyły się warsztaty, na których osobno przedstawiciele sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego podjęli próbę oceny dotychczasowej współpracy międzysektorowej na terenie powiatu sochaczewskiego. Podczas warsztatów omówione zostały najważniejsze zagadnienia, dotyczące postrzegania organizacji pozarządowych i ich działalności przez pracowników i polityków samorządowych.

1) Analiza zasadności wspierania organizacji pozarządowych przez samorządy lokalne

Podczas dyskusji widoczna była duża nieufność samorządowców wobec organizacji, sceptycyzm wobec potrzeby i jakości ich działań, gospodarności i przejrzystości wydatkowania przez nie środków publicznych. Radni – lokalni politycy, dostrzegali wartość i potrzebę istnienia organizacji. Urzędnicy, stykający się na co dzień z problemami we współpracy, byli bardziej sceptyczni i nieufni. Dostrzegalne było niezrozumienie roli i funkcji organizacji, zarówno usługowych, jak i rzeczniczych, kontrolnych. W dyskusji nie pojawiło się nawiązanie do podstawowych zasad społecznych, związanych z dobrym rządzeniem publicznym: zasady pomocniczości, solidarności, partycypacji społecznej czy dobra wspólnego. Organizacje traktowane są raczej przedmiotowo, jako realizatorzy niektórych usług publicznych, których trzeba kontrolować i rozliczać. Ostateczna konkluzja świadczy jednak o akceptacji roli organizacji, co jest podstawą do budowania partnerskiej współpracy.

2) Analiza wartości jakie wnoszą organizacje do społeczności lokalnej

„Dobre stowarzyszenie to dobra szkoła bycia obywatelem” – stwierdził jeden z uczestników dyskusji. Zebrani docenili wartość organizacji jako takich, wskazując ich własne cechy, także te odróżniające je od administracji publicznej. W kontekście krytycyzmu związanego z codziennością współpracy, dostrzeganie pozytywnych cech organizacji dobrze rokuje na przyszłość, ponieważ tworzy płaszczyznę zrozumienia. Można było stwierdzić, że jeżeli wyeliminowane zostaną mankamenty w praktyce współpracy, samorządy zaakceptują istnienie organizacji, ich partnerską pozycję i ważną rolę w życiu społeczności lokalnych.

3) Analiza trafności przekazywania przez administrację samorządową środków finansowych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych

Wynikiem dyskusji w tym punkcie może być stwierdzenie, że przy podziale środków finansowych na organizacje roczne programy współpracy nie są brane pod uwagę. Świadczy o tym stosunek do rocznych programów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi, które są traktowane jako uciążliwy i zbędny obowiązek narzucony przez

ustawodawcę. Programy są kopiowane, niemal bez zmian powielane co roku, nie konsultowane z organizacjami, nie stanowią żywego, reagującego na zmiany narzędzia planistycznego.

4) Analiza oczekiwań samorządu w stosunku do organizacji pozarządowych

Dyskutanci stwierdzili w pierwszym rzędzie, iż od organizacji oczekują uczciwości i przejrzystości. Wskazuje to na niski poziom zaufania. Wydaje się, że ta sytuacja jest pochodną niewystarczającego poziomu wiedzy urzędników i radnych o specyfice działania organizacji, finansowania ich działań, ale też braku transparentności samych organizacji (wyrażającej się np. publikacją – czy raczej nie publikowaniem - rocznych sprawozdań merytorycznych i finansowych). Istotne jest, iż znany jest katalog oczekiwań samorządowców wobec organizacji. Katalog ten nie wydaje się być wygórowany, choć wymagający wysiłku obu stron w osiągnięciu.

W wyniku powyższej dyskusji grupy radnych i urzędników samorządowych powiatu sochaczewskiego ekspert prowadzący warsztat, opracował analizę SWOT stanu współpracy administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi w powiecie sochaczewskim. Analiza została zaprezentowana do zaopiniowania przedstawicielom samorządów, wybranym podczas warsztatu. Urzędnicy po zapoznaniu się z analizą nie wnieśli uwag.

Analiza SWOT stanu współpracy administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi w powiecie sochaczewskim

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - istnienie rocznych programów współpracy samorządów z organizacjami; - dotychczasowe przykłady dobrej współpracy samorządów z organizacjami; - możliwość zlecenia przez samorządy zadań organizacjom; 	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość organizacji o swojej roli oraz o roli samorządu; - brakuje ewaluacji współpracy samorządu z organizacjami; - słabej jakości programy współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi; - brak konsultacji programów współpracy przez organizacje; - niska jakość ofert składanych przez organizacje do konkursów grantowych ogłaszanych przez samorządy; - skomplikowane procedury dotacyjne obowiązujące w administracji; - roszczeniowość organizacji (<i>nam się należy</i>); - występowanie stereotypów w postrzeganiu urzędników przez organizacje: niska efektywność pracy, niskie umiejętności, zbyt ni formalizm itd. (<i>traktują urzędników z góry</i>); - występowanie stereotypów w

	postrzeganiu organizacji przez urzędników; - wywieranie przez organizacje nacisku na urzędników poprzez wykorzystywanie mediów; - nieznamość procedur obowiązujących w administracji (<i>organizacje bardzo często proszą o pieniądze na dwa tygodnie przed wydarzeniem</i>); - konkurencja pośród organizacji (<i>niezdrowa rywalizacja</i>);
Szanse	Zagrożenia
- podniesienie poziomu wiedzy samorządów na temat organizacji i organizacji na temat samorządów; - zniwelowane stereotypów, zmiana mentalności, podejścia do współpracy przez obydwie strony; - prowadzenie stałego dialogu przez obydwie strony; - wypracowanie wspólnych priorytetów; - udoskonalenie prawa dotyczącego relacji pomiędzy samorządem a organizacjami (m.in. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie);	- niestabilność i niespójność prawa regulującego współpracę samorządów z organizacjami; - nadmierna biurokracja;

Analiza SWOT współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi obrazuje bardzo wiele braków w tym zakresie (rozległy katalog słabych stron współpracy, mała liczba silnych). Wydaje się, że jest to pochodną braku podstawowych mechanizmów tworzących spójny i efektywny system współpracy. Brakuje płaszczyzny regularnych spotkań, systemu kontaktów, edukacji, wymiany doświadczeń, mechanizmów oceny stanu współpracy, doskonalenia dotychczasowych metod pracy i wdrażania nowych rozwiązań. Brakuje opisu tego systemu w postaci wieloletniego programu współpracy połączonego z opisem praktyki współpracy, monitorowania i ewaluacji. Jako szanse warunkujące rozwój współpracy wskazywane są elementy wspomnianego systemu współpracy. Dobrym znakiem jest mała liczba zidentyfikowanych zagrożeń, co oznacza, że podejmowane działania wzmacniające współpracę nie będą narażone na ryzyko porażki. W dalszych działaniach kreujących współpracę należy się skupić na eliminacji słabych stron z równoległym wykorzystaniem zidentyfikowanych szans.

3.2. Współpraca sektora prywatnego i sektora pozarządowego

3.2.1. Poziom rozwoju gospodarczego powiatu sochaczewskiego

Podstawowym działem gospodarki powiatu sochaczewskiego jest rolnictwo, z którego utrzymuje się ponad 60 % gospodarstw domowych⁷. Zgodnie z rejestrem REGON w 2006 r. działalność gospodarczą na terenie powiatu sochaczewskiego prowadziło 8369 firm. W sektorze publicznym działało 250 podmiotów, w sektorze prywatnym 8119 podmiotów, w tym 47 spółdzielni, 33 spółki z udziałem kapitału zagranicznego, 271 spółek prawa handlowego oraz 6761 osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą. Dominującą rolę w liczbie podmiotów gospodarczych odgrywają firmy handlowe. Kolejnymi co do wielkości branżami są transport, magazynowanie, budownictwo oraz obsługa nieruchomości.

3.2.2. Dotychczasowe relacje na linii biznes – organizacje pozarządowe

Fundacja Autonomia przystępując do realizacji zadania, na podstawie własnych doświadczeń i obserwacji, dokonała wstępnej analizy relacji biznesu i organizacji pozarządowych. Stwierdzono, że sektor prywatny ma niewielką świadomość o specyfice działalności organizacji pozarządowych, biznes jest obecny głównie w sporcie, sponsorując lokalne kluby i poszczególne imprezy sportowe. Brak jest choćby szczątkowego mecenatu, przemysłanego i prowadzonego zgodnie ze strategią. Występują sporadyczne zrywy, zwykle podczas popularnych akcji społecznych np., z okazji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy czy świątecznych akcji pomocy potrzebującym. Wtedy to lokalni przedsiębiorcy biorą udział chociażby w licytacjach na rzecz potrzebujących, przekazują środki finansowe czy dary rzeczowe. Sektor prywatny ma niewielką wiedzę o organizacjach pozarządowych, działających na terenie powiatu, jako o podmiotach działających non profit, dla dobra lokalnej społeczności. Powoduje to, że biznes nie ufa ich przedstawicielom i niechętnie podchodzi do propozycji współpracy ze strony tych organizacji, bliżej nie znanych z dotychczasowej współpracy. Ewentualna współpraca przebiega raczej dzięki prywatnej znajomości właściciela firmy z członkiem organizacji pozarządowej. Wina jednak nie leży po jednej stronie. Same organizacje pozarządowe niechętnie występują do sektora biznesowego z propozycjami, mają poczucie niższości. Organizacje pozarządowe nie posiadają umiejętności prowadzenia rozmów z sektorem prywatnym, mają słabą ofertę promocyjną, nie dostosowaną do specyfiki przedsiębiorców chętnych do udzielenia wsparcia. Sektor pozarządowy ma słabą pozycję negocjacyjną, nie potrafi wykazać korzyści dla II sektora ze współpracy ze sobą.

---

⁷ Strategia Rozwoju Powiatu Sochaczewskiego na lata 2008 - 2013

3.2.3. Analiza SWOT

Podczas warsztatów w dniu 23 września 2009 r. omówione zostały najważniejsze zagadnienia, dotyczące postrzegania organizacji pozarządowych i ich działalności przez przedsiębiorców powiatu sochaczewskiego.

W warsztatach wzięło udział 10 osób, przedstawiciele firmy różnej wielkości i z różnych branż. Wszystkie osoby, oprócz jednej, miały dotychczas doświadczenie we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

1) Motywacje podejmowania współpracy z organizacjami pozarządowymi

Zapytani o motywację podejmowania działań i wspólnych projektów z organizacjami pozarządowymi przedstawiciele sektora biznesowego wskazywali przede wszystkim następujące czynniki:

- satysfakcja,
- pomoc potrzebującym,
- budowanie reputacji/wizerunku na zewnątrz i wewnątrz organizacji,
- budowanie więzi społecznych,
- duża wiedza spoza branży biznesowej,
- wspieramy potrzebę a nie organizację,
- podnosimy medialność firmy.

Motywacje te można zatem podzielić na dwie grupy czynników:

- społeczne – związane z chęcią budowania więzi społecznych, wspierania określonych potrzeb społecznych czy samej satysfakcji ze wsparcia projektu społecznego;
- biznesowe – dotyczą korzyści dla samej firmy, a więc pozyskanie partnera, który posiada wiedzę, którą firma nie dysponuje, poprawa wizerunku i reputacji firmy wśród pracowników ale też otoczenia zewnętrznego, w tym mediów.

2) Wątpliwości dotyczące współpracy z organizacjami pozarządowymi

Przedstawiciele firm zwrócili także uwagę, że współpraca z organizacjami pozarządowymi nie zawsze jest/może być korzystna i pozytywnie odbierana:

- a. wskazano, że nadmierna aktywność biznesu budzi podejrzliwość otoczenia zewnętrznego. Zazwyczaj takie działania traktowane są jako próba „ukrycia” innych informacji, bądź wydarzeń;
- b. firmy obawiają się także, że ich wsparcie jest traktowane nie tyle jako pomoc, co jako wyręczenie organizacji pozarządowych w ich działaniach. Biznes obawia się, że tego będzie się od nich oczekiwać – a nie są to główne cele istnienia organizacji biznesowych;

- c. w wielu przypadkach firmom brakuje informacji, w które projekty można się włączyć. Nie wiedzą też w jaki sposób można zweryfikować wiarygodność konkretnej organizacji pozarządowej. Brakuje rzetelnych, obiektywnych i aktualnych źródeł informacji o organizacjach pozarządowych i ich działaniach;
- d. doświadczenia firm wskazują także na brak profesjonalizmu w działaniach organizacji pozarządowych, co utrudnia współpracę.

3) Bariery we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Firmy uczestniczące w warsztacie zostały poproszone o wskazanie barier dla współpracy pomiędzy biznesem a organizacjami pozarządowymi. Zadaniem uczestników warsztatu było wskazanie barier występujących zarówno po stronie firmy jak i organizacji pozarządowych. Główne bariery ze strony firm:

- brak chęci i woli,
- brak możliwości,
- brak umiejętności,
- brak pieniędzy,
- procedury,
- brak spójności co do kierunku działań z organizacjami pozarządowymi,
- ociążałość, biurokracja.

Bariery ze strony firmy można podzielić na dwie grupy czynników:

- bariery formalne - takie jak brak pieniędzy, procedury, bądź biurokracja;
- bariery mentalne – do których możemy zaliczyć brak chęci i woli czy brak umiejętności.

W przypadku tych pierwszych zazwyczaj są one dość stałe i trudno je przełamać, bądź przełamanie ich jest czasochłonne. Druga grupa dotyczy pewnej świadomości i chęci zaangażowania. Bariery tę można przełamać przedstawiając dobry projekt, spójny z celami i misją firmy oraz pokazujący także dla niej korzyści z jego realizacji.

Istotną, dodatkową barierą jest brak spójności co do kierunku działań z organizacjami pozarządowymi. Organizacje pozarządowe często wysyłają oferty dotyczące współpracy do wszystkich firm jakie znajdują, niezależnie od branży, profilu działalności, a nawet podejmowanych dotychczas działań społecznych. Firmy zazwyczaj mają swoje własne cele biznesowe, ale też cele społeczne i nie włączają się we wszystkie inicjatywy, do których są zapraszane.

Bariery ze strony organizacji pozarządowych:

- brak ciekawych projektów,
- brak profesjonalizmu (podejścia win-win),
- nieuczciwość/nieufność,
- brak obopólnych korzyści,
- brak informacji o działaniach.

Bariery po stronie organizacji pozarządowych związane są przede wszystkim z brakiem profesjonalizmu. Związany z tym jest zazwyczaj brak umiejętności komunikacyjnych oraz zarządczych. Organizacje pozarządowe nie potrafią przedstawić swojego projektu jako atrakcyjnego działania, z którego obaj partnerzy mogą czerpać korzyści. W wielu przypadkach organizacje pozarządowe nie korzystają też z powszechnie stosowanych kanałów komunikacyjnych takich, jak np. internet, do informowania na nim o swoich działaniach. Brak możliwości pozyskania informacji o działaniach organizacji pozarządowych powoduje nieufność ze strony biznesu. Równocześnie wiele organizacji nie ma pomysłu na ciekawe i innowacyjne projekty, w których udział mogą zaproponować firmom. Powielają schematy i działania, bez analizy ich efektywności.

4) Analiza SWOT dla współpracy biznesu z organizacjami pozarządowymi (z perspektywy sektora prywatnego)

Przeprowadzona podczas warsztatów dyskusja, pozwoliła na przygotowanie analizy SWOT, stworzonej z punktu widzenia sektora prywatnego, dla współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - chęć biznesu do współpracy z organizacjami pozarządowymi; - duża świadomość zagadnień społecznych; - wielość możliwości zaangażowania się we współpracę z trzecim sektorem (nie tylko przekazanie pieniędzy); 	<ul style="list-style-type: none"> - brak informacji o działaniach organizacji pozarządowych; - nieufność względem organizacji pozarządowych; - złe zdanie o profesjonalizmie i jakości podejmowanych przez organizacje pozarządowe działaniach;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie możliwości spotkań, wymiany doświadczeń, rozmowy o oczekiwaniach i potrzebach pomiędzy przedstawicielami biznesu i organizacji pozarządowych; 	<ul style="list-style-type: none"> - zniechęcenie firm do współpracy, ze względu na zbyt duży koszt pozyskania informacji o działaniach w które można się włączyć; - nieufność do organizacji pozarządowych, która może się

<ul style="list-style-type: none"> - edukacja organizacji pozarządowych – w zakresie form i możliwości współpracy z biznesem; - profesjonalizacja sektora pozarządowego; - poprawa transparentności – stworzenie systemu komunikowania o działaniach podejmowanych przez organizacje pozarządowe; 	<ul style="list-style-type: none"> przerodzić w brak chęci angażowania się w działania społeczne; - zniechęcenie i w efekcie brak chęci do zaangażowania w działania społeczne – związane z trudną i nieprofesjonalną współpracą z organizacjami pozarządowymi;
--	---

3.3. Poziom rozwoju sektora pozarządowego w powiecie sochaczewskim

W związku z realizacją zadania „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa” Fundacja Autonomia zgromadziła z wielu źródeł informacje na temat danych ilościowych i jakościowych, dotyczących funkcjonowania sektora pozarządowego w powiecie sochaczewskim. Zebrane informacje dają dość wyraźny obraz trzeciego sektora powiatu sochaczewskiego.

3.3.1. Analiza ilościowa i jakościowa sektora pozarządowego w powiecie sochaczewskim

Na podstawie zgromadzonych danych można dość dokładnie oszacować liczbę działających na terenie powiatu organizacji pozarządowych, rozumianych zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zgodnie z powyższym na podstawie wielu źródeł udało się ustalić, że w powiecie sochaczewskim zarejestrowanych jest ok. 150 podmiotów trzeciego sektora, w tym:

- ok. 67 stowarzyszeń zwykłych i rejestrowych,
- 5 fundacji,
- 7 klubów sportowych,
- 20 uczniowskich klubów sportowych,
- 9 organizacji, będących oddziałami organizacji ogólnopolskich,
- 42 jednostki ochotniczej straży pożarnej.

Należy podkreślić, iż podana wyżej liczba organizacji, dotyczy podmiotów zarejestrowanych. Trudno oszacować liczbę aktywnie działających informacji, jednak z pewną dokładnością można stwierdzić, że ok. 2/3 z liczby zarejestrowanych realnie funkcjonuje. Zdecydowana większość podmiotów zarejestrowana jest na terenie miasta Sochaczewa. W gminach, oprócz powszechnych jednostek OSP i pojedynczych UKS lub LZS, działają pojedyncze stowarzyszenia. Niestety ochotnicze straże pożarnej, dysponujące zwykle lokalem i mocne organizacyjnie, rzadko angażują się w działalność wykraczającą poza

zadania przeciwpożarowe. Potencjał tych podmiotów nie jest dostatecznie wykorzystywany w rozwoju lokalnej społeczności. Zdarza się, że OSP częściej zajmują się np. wynajmem pomieszczeń strażnic, służących organizacji wesel i innych uroczystości. Niekiedy strażnice są niedostępne nawet w celu organizacji spotkania mieszkańców czy zebrania wiejskiego.

W celu zbadania potencjału organizacyjnego i infrastrukturalnego organizacji pozarządowych z terenu gmin powiatu sochaczewskiego Fundacja Autonomia i Urząd Miejski w Sochaczewie przeprowadziły ankietę, którą wypełniły 23 organizacje. Na jej podstawie można ocenić dość miarodajnie obraz sektora pozarządowego powiatu sochaczewskiego.

Ponad 40% badanych organizacji działa dłużej niż 5 lat. 22% organizacji działa od 2 do 5 lat, pozostałe to podmioty najmłodsze. Warto podkreślić, że w 2009 zostało na terenie powiatu zarejestrowane ok. 10 nowych organizacji, a więc występuje tu dość wyraźny trend rosnący. Wskazane wyżej dane, dotyczące liczby organizacji wskazują, że ok. 45% organizacji na terenie powiatu to stowarzyszenia, ok. 28% to ochotnicze straże pożarne, ok. 18% to organizacje o statusie klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, a pozostałe ok. 10% to fundacje lub lokalne oddziały organizacji ogólnopolskich.

26% badanych organizacji należy do branżowych, regionalnych, krajowych lub międzynarodowych związków (stowarzyszeń, federacji, sieci itp.) organizacji pozarządowych. Wymienione podczas badania organizacje zrzeszające to np. Warszawsko-Mazowiecka Federacja Sportu, Polski Związek Judo, Polski Związek Pszczelarski, Caritas, PKOl, Polskie Towarzystwo Taneczne czy Polski Związek Motorowy. 61% badanych organizacji za obszar działania wymienia teren powiatu sochaczewskiego, 22% teren kraju, 9% teren jednej z gmin powiatu, a pozostałe wymieniły teren województwa mazowieckiego oraz najbliższe sąsiedztwo, wieś, sołectwo, osiedle.

Głównym polem działalności lokalnych organizacji jest sport, wymieniany przez 26% respondentów, następnie obszar kultura, sztuka, ochrona dziedzictwa narodowego – 17%, następnie oświata, edukacja, wychowanie oraz rozwój regionalny, rozwój lokalny – po 13%. Rządziej wymienione zostały takie obszary jak turystyka, promocja i ochrona zdrowia, pomoc społeczna, działania na rzecz osób uzależnionych, rolnictwo i ochrona środowiska oraz wspieranie innych organizacji i inicjatyw – wszystkie po 4%. Następnie zapytano badane podmioty o podanie trzech dodatkowych obszarów działalności. 57% organizacji wymieniło obszar sport i turystyka, 52% wymieniło obszar hobby i rozwój zainteresowań, 39% wymieniło obszar oświata, edukacja i wychowanie, 35% wymieniło obszar promocja zdrowia, 30% wymieniło obszar rozwój regionalny i rozwój lokalny, 22% wymieniło obszar wspieranie i promocja rodziny, 17% wymieniło obszar kultura, sztuka i ochrona dziedzictwa

narodowego, 4% organizacji wymieniło obszary pomoc społeczna, rolnictwo i ochrona środowiska oraz obszar prawo, państwo, polityka.

Główną formą działań organizacji z terenu powiatu sochaczewskiego jest bezpośrednio dostarczanie usług członkom, podopiecznym organizacji, wskazane przez 61% ankietowanych. 57% z nich działa poprzez współpracę z innymi organizacjami (wspólne akcje), 48% prowadzi akcje edukacyjne czy kampanie społeczne, 22% działa poprzez reprezentowanie interesów swoich członków czy podopiecznych, 13% ankietowanych organizuje debaty, seminaria, konferencje, wydaje czasopisma, biuletyny, raporty, 9% badanych udziela wsparcia dla innych organizacji pozarządowych (tzw. działania parasolowe) oraz wspiera inne organizacje poprzez szkolenia, doradztwo, konsultacje, jedynie 4% organizacji prowadzi badania naukowe czy też zajmuje się przetwarzaniem danych.

Zaledwie 17% z grona badanych organizacji prowadzi działalność odpłatną w sferze pożytku publicznego. Tylko jedna z 23 organizacji prowadziła działalność gospodarczą.

W pytaniu, dotyczącym współpracy z innymi podmiotami najczęściej wymieniono:

- samorząd gminy/miasta – 83% ankietowanych,
- inne organizacje – 70% ankietowanych,
- samorząd powiatu – 57% ankietowanych,
- biznes – 40% ankietowanych,
- grupy nieformalne – 39%,
- samorząd województwa – 26%,
- radni – 26%,
- inne instytucje publiczne (wymienione przez ankietowanych PFRON, ośrodki kultury, Kampinoski Park Narodowy, szkoły, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Polski Komitet Olimpijski) – 22% ankietowanych,
- instytucje naukowe – 13% ankietowanych,
- kościół – 13% ankietowanych.

W pytaniu szczegółowym, dotyczącym współpracy pozafinansowej z samorządem 57% respondentów wskazało współpracę w zakresie wymiany informacji oraz udziału w szkoleniach, 52% wymieniło udział w spotkaniach czy ciałach doradczych, 35% organizacji uczestniczyło w konsultacjach dokumentów samorządowych.

Ciekawe dane przyniosła część ankiety, dotycząca sytuacji finansowej ankietowanych organizacji. W pytaniu, dotyczącym rocznych przychodów organizacji, 30% organizacji wskazało przedział od 5 do 20 tys. zł. Następnie 22% ankietowanych wskazało, że jego roczne przychody kształtują się poniżej 1 tys. zł. 17% organizacji swoje przychody ulokowało w przedziałach od 1 do 5 tys. zł oraz 20 do 50 tys. zł. 9% ankietowanych osiąga przychody

w przedziale od 50 do 100 tys. zł. Żadna z ankietowanych organizacji nie osiąga dochodów powyżej 100 tys. zł.

W pytaniu dotyczącym źródeł przychodów 78% ankietowanych wskazało składki członkowskie, 48% wskazało darowizny i sponsorów, 35% wskazało dotacje gminy, 22% dotacje powiatu, 17% dotacje ministerstwa oraz dotacje i granty z innych funduszy/źródeł, 13% dotacje województwa oraz z 1% podatku. Żadna z ankietowanych organizacji nie pozyskuje środków z działalności gospodarczej oraz z funduszy europejskich.

Zatrzymując się chwilę przy temacie statusu pożytku publicznego należy wspomnieć, iż na terenie powiatu w grudniu 2009 r. działało 12 podmiotów, posiadających status organizacji pożytku publicznego, w tym 7 organizacji lokalnych i 5 organizacji ogólnopolskich (ZHP, TPD, Caritas, PCK oraz PTZN).

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło posiadanych przez organizacje zasobów. 74% ankietowanych dysponuje wynajmowanym lub użyczonym lokalem, jedynie 4% ankietowanych posiada własny lokal. 30% organizacji posiada komputer, 26% organizacji posiada kserokopiarkę, 22% posiada meble biurowe, 17% dysponuje telefonem i faxem, jedynie 9% posiada dostęp do internetu, również 9% organizacji posiada aparat fotograficzny.

Końcowa część ankiety dotyczyła głównych problemów, z jakimi na co dzień spotykają się organizacje pozarządowe. Najczęściej wymienianym problemem jest trudność w zdobywaniu funduszy i sprzętu niezbędnego do prowadzenia działalności organizacji, wskazywany przez 61% ankietowanych. Kolejne dwa problemy, wskazywane przez 52% ankietowanych, to nadmiernie skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców, sponsorów lub funduszy UE oraz trudności w przygotowywaniu wniosków o dotację. 43% ankietowanych jako problem wskazuje brak czasu na sprawy związane z prowadzeniem działalności organizacji. Dla 35% organizacji problemem jest nadmierna biurokracja administracji publicznej oraz skomplikowane przepisy dotyczących organizacji pozarządowych. Kolejne problemy to trudności w utrzymaniu dobrego personelu, wolontariuszy, brak osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania organizacji, jak również brak lokalu lub miejsca regularnego spotykania się członków i sympatyków – oba problemy wskazało 26% ankietowanych organizacji. Rzadziej wskazywane problemy to odchodzenie członków organizacji (13%), niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych w oczach opinii publicznej i w mediach oraz brak zaufania do organizacji pozarządowych, a także brak dostępu do ważnych dla organizacji informacji (9%), jak również utrudniony dostęp do mediów (4%).

Na końcu ankiety zadano pytanie, dotyczące oceny funkcjonowania własnej organizacji. W pytaniu dotyczącym aktywności własnej organizacji 35% respondentów oceniło ją bardzo dobrze, 39% dobrze, 22% średnio a 4% źle. W pytaniu o zaangażowanie członków, pracowników i wolontariuszy udzielone odpowiedzi to: 26% ocena bardzo dobra, 26% dobra, 48% średnia. Jakość usług świadczonych przez organizację została oceniona bardzo dobrze przez 33% ankietowanych, dobrze przez 57% ankietowanych, a średnio przez 10% ankietowanych. Ocena sytuacji finansowej organizacji to: bardzo dobrze – żadnej odpowiedzi, 10% odpowiedzi – dobrze, 62% - średnio, 24% - źle, 5% - bardzo źle.

Zdolność organizacji do pozyskiwania funduszy została oceniona bardzo dobrze przez 5% organizacji, dobrze – 24% organizacji, średnio – 43% organizacji, źle – 10% organizacji, bardzo źle – 5% organizacji. Poziom współpracy pomiędzy organizacją a samorządem oceniło bardzo dobrze 10% pytanych, dobrze – 33%, średnio – 43%, źle – 10%, bardzo źle – 5%. Poziom współpracy ankietowanej organizacji z innymi organizacjami bardzo dobrze oceniło 5% pytanych, dobrze – 45%, średnio – 35%, źle – 15%. Na końcu zapytano o zdolność ankietowanej organizacji do konkurowania z innymi organizacjami o finanse publiczne. W tym pytaniu zdolność t bardzo dobrze oceniło 10% organizacji, dobrze – 33% organizacji, średnio – 43% organizacji, źle – 14% organizacji.

Dodatkowo w ankiecie znalazło się pytanie, dotyczące zbadania opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych na temat powołania formalnej reprezentacji sektora pozarządowego powiatu sochaczewskiego. Na pytanie „Czy przedstawiciel organizacji uważa za potrzebne powołanie Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, składającej się z przedstawicieli organizacji z całego powiatu, reprezentującej na zewnątrz sektor pozarządowy powiatu i prowadzącej rzecznictwo dla jego rozwoju” udzielono 22 pozytywne i jedną negatywną odpowiedź. W pytaniu, dlaczego udzielono twierdzącej odpowiedzi padły m.in. następujące uzasadnienia (pisownia oryginalna):

- dla lepszego poznania i wspólnego rozwiązywania problemów społecznych;
- ułatwiłoby to identyfikację rzeczywistych potrzeb w sektorze, poprawiłoby lub/i stworzyło dobre relacje między organizacjami, a dalej umożliwiło ich lepszą współpracę i eliminację niezdrowej konkurencji; byłoby rzecznikiem organizacji w stosunku do samorządów i biznesu;
- rada organizacji pozarządowych z pewnością ujednoliciłaby dostęp do informacji zarówno z sektora samorządowego do organizacji pozarządowych, jak i odwrotnie. Ponadto zobligowałaby do chociaż minimalnego zainteresowania się samorządów tym, co robią na ich terenie organizacje pozarządowe, komu służą i w jakim zakresie. Potencjał organizacji pozarządowych jest ogromny i wspólnie można o wiele więcej dokonać. Przydałby się

jakiś powiatowy biuletyn, wydawany cyklicznie, np. co kwartał, w którym znajdowałyby się wszystkie ważniejsze inicjatywy poszczególnych organizacji pozarządowych, a może z czasem wspólne inicjatywy wielu organizacji pozarządowych. Wiedza społeczności lokalnych na temat wolontariatu i działalności organizacji pozarządowych jest żenująco nisko i jeszcze dodatkowo wypaczana przez niektórych przedstawicieli samorządu;

- reprezentacja NGO w postaci powołanej Rady niewątpliwie przyczyni się do umocnienia pozycji trzeciego sektora jako partnera w stosunkach z samorządem i biznesem, powinna też służyć rozwojowi, wzmocnieniu i wzajemnej współpracy między organizacjami z terenu powiatu;
- lepszy dialog społeczny w ramach tego samego zakresu działania;
- odpowiedź jest w pytaniu. Poza tym rada służyłaby wymianie doświadczeń;
- działanie wspólne pozwala więcej osiągnąć a wymiana doświadczeń zwiększa skuteczność;
- ponieważ stworzy się szansa na właściwą reprezentację III-go sektora oraz na walkę o jego interesy z samorządami. Pozwoli na poważniejsze traktowanie III-go sektora przez urzędników;
- ponieważ zintegruje to środowisko organizacji pozarządowych, usprawni wymianę informacji oraz współpracę z samorządem lokalnym i biznesem;
- siła oddziaływania Rady składającej się z przedstawicieli wielu organizacji będzie nieporównywalnie większa, niż siła oddziaływania pojedynczej organizacji;
- na pewno tego rodzaju rada będzie potrzebna. Należy jednak zastanowić się bardzo nad rolą takiej Rady. Z punktu widzenia naszego stowarzyszenia tego typu organ musi wnieść bardzo konkretną „wartość” dla wszystkich organizacji powiatu. Nie może to być organ zwołujący raz na jakiś czas przedstawicieli organizacji na spotkania, obrady i na tym koniec. Rada Organizacji Pozarządowych powinna badać potrzeby mieszkańców powiatu i przekazywać je do organizacji i w drugą stronę informować mieszkańców o działalności organizacji, możliwości skorzystania z oferowanych usług;
- lepszy przepływ informacji, np. prawnych, innych;
- większa moc sprawcza;
- poprawa współpracy;
- lepsza komunikacja między nami;
- możliwość szerszej współpracy z organizacjami pozarządowymi i wymiana informacji.

3.3.2. Analiza SWOT

Podczas warsztatów w dniu 23 września 2009 r. przedstawiciele sektora pozarządowego dyskutowali na temat kondycji sektora w powiecie i dokonali analizy SWOT sytuacji organizacji, kolejno w odniesieniu do sektora publicznego i prywatnego.

Analiza SWOT dla współpracy organizacjami pozarządowymi z sektorem publicznym – lokalnym samorządem

Mocne strony organizacji	Słabe strony organizacji
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja misji organizacji, determinacja i motywacja w działaniu; - potencjał w ludziach pracujących społecznie; - innowacyjne pomysły, możliwość podejmowania działań mniej ograniczonych przepisami prawa; - mobilność, otwartość; - stosunkowo tania oferta realizacja zadań publicznych; - działania odpowiadające na potrzeby środowiska; - umiejętność rozpoznawania potrzeb; - różnorodność działań; - profesjonalizm świadczonych usług; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak znajomości przepisów prawa; - trudności w zarządzaniu organizacją, szczególnie w zakresie obsługi prawnej i księgowej; - niepodejmowanie współpracy pomiędzy organizacjami; - konkurowanie o zasoby, a nie współdziałanie; - bierność w kontaktach z administracją publiczną; - ograniczone ilości osób chcących działać społecznie;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - duże potrzeby społeczności lokalnej; - nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; - potencjał regionu; - dostęp do nowych technologii, które umożliwiają stały i szybki kontakt z organizacjami; - stworzenie forum współpracy trzech sektorów jako miejsca wymiany doświadczeń, rozmowy o oczekiwaniach i potrzebach oraz pomysłach projektów; - profesjonalizacja sektora pozarządowego; - stworzenie systemu komunikowania o działaniach podejmowanych przez organizacje pozarządowe i przez administrację; - realizacja wspólnych projektów, w szczególności dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej; - podjęcie działań przez Fundację 	<ul style="list-style-type: none"> - zmieniające się często przepisy prawa; - sformalizowanie współpracy i ograniczenie jej jedynie do zlecania zadań publicznych; - brak lub ograniczone informacje o współpracy samorząd z organizacjami pozarządowymi na stronach internetowych gmin Powiatu Sochaczewskiego, co powoduje utrudniony dostęp do informacji przez nowopowstałe organizacje; - nie uchwalenie w trzech gminach Programów Współpracy z organizacjami pozarządowymi; - brak informacji o działaniach organizacji pozarządowych; - nieufność względem organizacji pozarządowych; - brak reprezentacji organizacji pozarządowych, która mogłaby w imieniu wszystkich organizacji prowadzić współpracę, szczególnie z

Autonomia w zakresie budowy partnerstwa na rzecz rozwoju społeczności lokalnych z uczestnictwem ngo, administracji i biznesu;	administracją publiczną; - brak opracowanego systemu konsultacji z organizacjami;
---	--

Analiza SWOT dla współpracy organizacjami pozarządowymi z sektorem prywatnym – lokalnym biznesem

Mocne strony organizacji	Słabe strony organizacji
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja misji organizacji; - potencjał w ludziach pracujących społecznie; - mobilność, otwartość na nowe działania rozwiązania; - umiejętność rozpoznawania potrzeb; - prowadzenie działań na rzecz osób wymagających wsparcia społecznego, w tym bezrobotnych; - przygotowywanie pracowników dla biznesu; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak współpracy z innymi organizacjami, co sprzyja konkurencji, a nie współdziałaniu; - słaba znajomość przepisów prawa, w tym w zakresie rachunkowości; - słaba znajomość zasad jakimi kieruje się biznes;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - duże potrzeby społeczne; - potencjał regionu; - współpraca z partnerami; - rozwój nowych technologii; - profesjonalizacja sektora pozarządowego; - stworzenie systemu komunikowania o działaniach podejmowanych przez organizacje pozarządowe; - stworzenie forum współpracy biznesu, organizacji pozarządowych i administracji; - realizacja wspólnych projektów; 	<ul style="list-style-type: none"> - zmieniające się przepisy prawa; - brak informacji o działaniach organizacji pozarządowych, w tym ilości organizacji, ich siedzibach, zakresach działania, co znacząco utrudnia wzajemny kontakt; - nieufność biznesu względem organizacji pozarządowych; - brak wsparcia ze strony samorządu podejmowanej współpracy; - współpraca opierająca się wyłącznie o znajomości personalne; - nadmierna biurokracja;

4. CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA PRIORYTETOWE NA RZECZ WSPIERANIA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I DIALOGU MIĘDZYSEKTOROWEGO W POWIECIE SOCHACZEWSKIM

Przeprowadzona w rozdziale II i III analiza współpracy samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych jest podstawą do wskazania konkretnych działań, mogących tą współpracę po prostu poprawić. Na podstawie zgromadzonych danych można sformułować

podstawowe rekomendacje, dotyczące działań niezbędnych do podjęcia przez wszystkie trzy sektory. Na podstawie rekomendacji sformułować można priorytety i konkretne zadania, niezbędne do zrealizowania przez wszystkich uczestników życia publicznego w celu polepszenia poziomu ich współpracy.

4.1. Rekomendacje ekspertów wynikające z przeprowadzonych analiz

4.1.1. Rekomendacje dla współpracy dla sektora publicznego i sektora pozarządowego – z punktu widzenia przedstawicieli sektora publicznego

Jako największy problem we współpracy z organizacjami określono nie podejmowanie przez organizacje pozarządowe partnerskiej współpracy z samorządem. Zatem najważniejszym celem do osiągnięcia staje się zbudowanie partnerskiej, systemowej współpracy organizacji z samorządem. Aby cel ten osiągnąć powinny zostać wdrożone następujące działania:

1. Powinien zostać wypracowany trwały system współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, w którego skład docelowo powinny wchodzić następujące elementy:

1) W zakresie prawa lokalnego:

- a) strategię rozwoju samorządów, które są punktem wyjścia współpracy, powinny zawierać możliwe do realizacji zapisy, dotyczące współpracy z sektorem pozarządowym - to przez ich realizację powinny być przede wszystkim wydatkowane pieniądze skierowane do organizacji (dotyczy to również innych programów społecznych, operacjonalizujących strategię, zwłaszcza programu rozwiązywania problemów społecznych);
- b) uchwały rady gmin/powiatu w sprawie wieloletniego programu współpracy (inaczej: karty czy zasad współpracy) samorządu z organizacjami pozarządowymi, który stanowi uszczegółowienie strategii rozwoju, gdzie krok po kroku opisana jest praktyka współpracy;
- c) uchwały gmin/powiatu w sprawie rocznego programu współpracy samorządu z organizacjami, jako operacyjnego programu określającego konkretne zadania do wykonania w danym roku oraz ich koszt;
- d) budżetu samorządu gwarantującego realizację zadań zapisanych w strategii i innych dokumentach;
- e) zarządzeń wykonawczych organów wykonawczych, regulujących poszczególne aspekty współpracy.

2) W zakresie zasad, struktury, konkretnych rozwiązań:

- a) partnerstwa na rzecz rozwoju sektora pozarządowego (aktywności obywatelskiej) powiatu czy gmin, lub też partnerstwa na rzecz rozwoju społecznego, gdzie aktywność obywatelska stanowi jeden z obszarów tematycznych;
- b) wspólnych zespołów złożonych z przedstawicieli samorządu oraz z przedstawicieli sektora pozarządowego, wskazanych przez organizację; zadaniem takiego zespołu jest monitorowanie, ocena i proponowanie zmian do systemu współpracy (tym ciałem mogą być powiatowe i gminne rady pożytku publicznego);
- c) zasady powoływania przedstawicieli organizacji (wskazanych przez organizację, bądź po przeprowadzonych z nimi skutecznymi konsultacjach) do wszelkich gremiów tworzonych przez samorząd;
- d) osoby kontaktowej ze strony samorządu: np. pełnomocnika lub koordynatora ds. organizacji pozarządowych;
- e) zasady standaryzacji zadań powierzanych organizacjom;
- f) wspólne komisje opiniujące oferty składane przez organizacje, w skład których obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele organizacji wskazani przez reprezentację sektora (z wykluczeniem konfliktu interesów);
- g) współpracy finansowej (zlecenie i powierzanie zadań) oraz pozafinansowej: wymiana informacji, opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących organizacji, współpraca z organizacjami z miast zaprzyjaźnionych, z zagranicy itp.;
- h) współpracy z jednostkami samorządowymi (PCPR, GOPS, MOK, GOK, szkoły, biblioteki itp.);
- i) stałego miejsca wsparcia organizacji pozarządowych i aktywności obywatelskiej (np. Centrum Organizacji Pozarządowych) prowadzonego na zasadzie powierzenia zadania wyspecjalizowanej organizacji pozarządowej;
- j) środków finansowych zabezpieczonych w budżetach samorządów na wkład własny do projektów organizacji w sytuacji, gdy te pozyskały środki finansowe ze źródeł pozabudżetowych i gdzie taki wkład jest wymagany;
- k) dorocznych wydarzeń: spotkania plenarnego czy branżowego organizacji, Forum Inicjatyw Pozarządowych, Targów Organizacji itp.;
- l) stałego konkursu na najlepszą inicjatywę organizacji pozarządowych, na dobroczyńcę roku itp.;
- m) pomocy w powstaniu i stałym finansowaniu organizacji niezbędnych do sprawnego funkcjonowania społeczności: centrów wolontariatu, organizacji wspierających inne organizacje, funduszy lokalnych, biur porad obywatelskich, banków żywności, klubów seniora, organizacji dzielnicowych itp.);

- n) zasad prowadzenia stałego monitoringu i ewaluacji (oceny) stanu aktywności obywatelskiej oraz realizacji systemu współpracy, wdrażania rekomendacji zawartych w ewaluacji.

4.1.2. Rekomendacje dla współpracy dla sektora prywatnego i sektora pozarządowego – z punktu widzenia przedstawicieli sektora prywatnego

- 1) edukacja organizacji pozarządowych – uświadomienie, że potrzeba społeczna wiąże się z potrzebą biznesową w przypadku firm;
- 2) edukacja organizacji pozarządowych – warsztaty zorganizowane i przeprowadzone przez firmy, uświadamiające, iż projekt powinien być korzystny dla obu partnerów;
- 3) podniesienie profesjonalizmu działań organizacji pozarządowych – warsztaty w zakresie komunikacji, zarządzania projektami – warto, aby poprowadzili je przedstawiciele sektora prywatnego;
- 4) zwiększenie przejrzystości działań społecznych firm – zamieszczenie na stronach internetowych informacji, jakiego rodzaju działania i inicjatywy społeczne firma wspiera. To ułatwi organizacjom pozarządowym kierowanie się od konkretnych firm;
- 5) poprawa dostępu do informacji o działaniach organizacji pozarządowych – stworzenie wiarygodnego i rzetelnego serwisu internetowego zawierającego informacje o organizacjach pozarządowych działających w powiecie oraz podejmowanych przez nie działaniach. Dla zwiększenia wiarygodności takiego serwisu, warto aby powstał przy współpracy w samorządem lokalnym;
- 6) zwiększenie świadomości organizacji pozarządowych w zakresie profilowania swojej oferty i kierowania jej do firmy, których działalność społeczna spójna jest z projektem;
- 7) organizacja wspólnych seminariów, konferencji, służących określaniu i wskazywaniu istotnych potrzeb społecznych w powiecie oraz wspólnych pomysłów na ich rozwiązywanie.

4.1.3. Rekomendacje dla współpracy dla sektora pozarządowego z sektorami publicznym i prywatnym - z punktu widzenia przedstawicieli sektora pozarządowego

1. Rekomendacje skierowane do sektora publicznego:

- 1) Zapewnienie bieżącej informacji o podejmowanych działaniach przez administrację publiczną w zakresach działań organizacji pozarządowych,

- szczególnie poprzez bieżące aktualizowanie informacji na stronach internetowych właściwych jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) Upowszechnienie Programów Współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi tam, gdzie one zostały przyjęte oraz opracowanie i uchwalenie Programów Współpracy tam, gdzie ich jeszcze nie ma oraz umieszczenie ich na stronach internetowych samorządów;
  - 3) Powołanie grup roboczych złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, biznesu i administracji celem opracowania dokumentu wskazującego kierunki i sposób wspierania aktywności obywatelskiej, w szczególności organizacji pozarządowych;
  - 4) Podjęcie działań mających na celu promowanie aktywnych organizacji i ich liderów wśród społeczności lokalnych;
  - 5) Wspomaganie techniczne, organizacyjne i szkoleniowe organizacji pozarządowych celem podniesienia ich profesjonalizmu;
  - 6) Organizacja wspólnych seminariów, konferencji czy warsztatów lub udział w formach organizowanych przez inne sektory, służących określaniu i wskazywaniu istotnych potrzeb społecznych w powiecie oraz tworzeniu wspólnych pomysłów na ich rozwiązywanie;
  - 7) Bieżące aktualizowanie bazy danych organizacji pozarządowych i upowszechnienie jej za pośrednictwem stron internetowych.

2. Rekomendacje skierowane do sektora prywatnego:

- 1) Włączenie się w pracę grup roboczych złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, biznesu i administracji celem opracowania dokumentu wskazującego kierunki i sposób wspierania aktywności obywatelskiej, w szczególności organizacji pozarządowych;
- 2) Stworzenie przez poszczególnych przedsiębiorców czytelnych procedur lub zasad wsparcia działań organizacji pozarządowych w zróżnicowanych formach, w tym finansowej i pozafinansowej;
- 3) Motywowanie i wspomaganie pracowników podejmujących działalność wolontarystyczną w organizacjach pozarządowych;
- 4) Podjęcie aktywnej współpracy, szczególnie z organizacjami zajmującymi się aktywizacją zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu opracowywania wspólnych programów wsparcia tych osobom, szczególnie w zakresie podnoszenia kwalifikacji i tworzenia nowych miejsc pracy w Powiecie Sochaczewskim.

3. Rekomendacje skierowane do sektora pozarządowego:

- 1) Nawiązanie aktywnej współpracy z administracją publiczną i biznesem celem zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnych, w szczególności poprzez przekazywanie informacji o swoich działaniach, uczestnictwo w zespołach wspólnych;
- 2) Budowa reprezentacji organizacji, która pozwoli w sposób ciągły prowadzić współpracę i konsultacje;
- 3) Podjęcie działań w zakresie realizacji projektów partnerskich;
- 4) Podniesienie profesjonalizacji swoich działań;
- 5) Zwiększenie przejrzystości działań organizacji pozarządowych poprzez zamieszczenie na stronach internetowych merytorycznych i finansowych za zakończony rok.

4.2. Cele strategiczne i oraz działania priorytetowe na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i dialogu międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim

Świadomość wad i niedociągnięć, zaobserwowanych podczas analizy stanu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i dialogu międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim, pozwalają na sformułowanie celów strategicznych, których osiągnięcie da szansę na poprawę analizowanych wskaźników. Celami tymi są:

- 1. Wzmocnienie organizacyjne i eksperckie organizacji pozarządowych, angażujących aktywnych mieszkańców, skutecznie realizujących zadania publiczne przy współpracy z samorządem i biznesem dla dobra lokalnych społeczności na terenie powiatu sochaczewskiego.**
- 2. Stworzenie warunków do inicjowania współpracy sektorów publicznego, prywatnego i pozarządowego z inicjatywy każdego z tych sektorów, zawierania porozumień, koalicji i partnerstw na rzecz realizacji wspólnych celów rozwojowych i osiągania zakładanych przez partnerów rezultatów współpracy.**
- 3. Ułatwienie i wypracowanie lokalnych rozwiązań na rzecz zwiększenia aktywności mieszkańców powiatu sochaczewskiego w podejmowaniu działań na rzecz płynnego i zrównoważonego rozwoju swojego sąsiedztwa, wsi, dzielnicy, miasta, gminy i powiatu, zwiększenia zaangażowania w życie**

publiczne, wzrostu poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie, podejmowania aktywności społecznej w formach zorganizowanych i niezorganizowanych.

4.2.1. Działania priorytetowe i zadania operacyjne

1. Przygotowanie prawne i organizacyjne samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego do współpracy z organizacjami pozarządowymi

- 1.1. Docelowo wdrożenie kompleksowego systemu współpracy z organizacjami pozarządowymi, przedstawionego w punkcie 4.1.1. niniejszej strategii;
- 1.2. Szkolenia urzędników, radnych oraz pracowników samorządowych jednostek organizacyjnych, dotyczące między innymi prawnych aspektów współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym w szczególności stosowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej;
- 1.3. Powołanie Rady Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, angażującej w swoim gronie trzy sektory;
- 1.4. Powołanie we wszystkich samorządach urzędników bezpośrednio odpowiedzialnych za bieżące kontakty z organizacjami pozarządowymi;
- 1.5. Powołanie Centrum Organizacji Pozarządowych, działającego na obszarze powiatu, prowadzonego przez organizację pozarządową, wybraną w otwartym konkursie ofert, współfinansowanego z budżetów lokalnych samorządów;
- 1.6. Powołanie partnerstwa międzysektorowego z wiodącą rolą samorządu lokalnego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powiatu sochaczewskiego;

2. Pogłębianie i profesjonalizacja współpracy przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

- 2.1. Określenie zasad współpracy finansowej i pozafinansowej biznesu i organizacji pozarządowych, akceptowalnych i korzystnych dla obu stron;
- 2.2. Organizowanie szkoleń dla lokalnych przedsiębiorców, dotyczących możliwych form wsparcia organizacji pozarządowych, w tym prawnych i finansowych aspektów wsparcia;
- 2.3. Organizacja szkoleń dla organizacji pozarządowych, dotyczących komunikacji zewnętrznej, przygotowania oferty marketingowej, zarządzania projektami we współpracy z biznesem;

- 2.4. Nagłaśnianie w mediach dobrych praktyk z zakresu współpracy biznesu z organizacjami, społecznej odpowiedzialności biznesu itp., realizowanych w powiecie sochaczewskim; również organizowanie lokalnego konkursu na przedsiębiorcę społecznika/filantropa;
- 2.5. Organizacja wspólnych spotkań biznesu i organizacji pozarządowych, służących wymianie doświadczeń i określania wspólnych priorytetów działań społecznych;

3. Profesjonalizacja organizacji pozarządowych

- 3.1. Stworzenie systemu szkoleniowego dotyczącego podnoszenia wiedzy, umiejętności i kompetencji liderów, pracowników, działaczy i wolontariuszy;
- 3.2. Demokratyczne wyłonienie reprezentacji sektora w postaci Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego;
- 3.3. Coroczna organizacja Forum Inicjatyw Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego;
- 3.4. Zapewnienie funkcjonowania organizacji infrastrukturalnej, prowadzącej ciągle rzecznictwo na rzecz sektora pozarządowego, zapewniającej wsparcie organizacyjne i techniczne dla sektora pozarządowego, również w ramach Centrum Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego;
- 3.5. Przeprowadzenie kampanii, dotyczącej publikacji przez organizacje pozarządowe sprawozdań merytorycznych i finansowych w celu zapewnienia przejrzystości działania trzeciego sektora;
- 3.6. Promocja stałej współpracy z ekspertami zewnętrznymi oraz wolontariuszami;
- 3.7. Prowadzenie działań, dotyczących zwiększania dochodów organizacji z działalności odpłatnej i gospodarczej, prowadzących do stabilizacji finansowej poszczególnych organizacji;
- 3.8. Organizacja wizyt studyjnych i szkoleniowych dla liderów lokalnych organizacji pozarządowych.

4. Wypracowanie systemu komunikacji sektora pozarządowego z pozostałymi sektorami oraz wypracowanie pozytywnego wizerunku trzeciego sektora w oczach lokalnej społeczności

- 4.1. Stworzenie, prowadzenie i promocja bazy danych organizacji pozarządowych powiatu sochaczewskiego;
- 4.2. Prowadzenie newslettera dla organizacji pozarządowych zawierającego lokalne i ponadlokalne informacje, będącego pierwszym źródłem wiarygodnej i szybkiej informacji dla lokalnych organizacji;

- 4.3. Stworzenie bezpłatnego i niekomercyjnego kwartalnika - biuletynu organizacji pozarządowych powiatu sochaczewskiego, wydawanego w postaci papierowej i elektronicznej, kolportowanego na obszarze powiatu sochaczewskiego,
- 4.4. Organizacja szkoleń dla przedstawicieli lokalnych mediów, dotyczących działalności sektora pozarządowego, jak również kontrolnej roli niezależnych mediów lokalnych,
- 4.5. Organizacja otwartych imprez promocyjnych sektora pozarządowego, np. targów organizacji pozarządowych.

5. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

- 5.1. Prowadzenie kampanii na rzecz uczestnictwa w wyborach, w szczególności wyborach lokalnych;
- 5.2. Wprowadzenie i nadzorowanie funkcjonowania mechanizmów konsultacji społecznych i obywatelskich;
- 5.3. Przeprowadzenie kampanii wśród samorządów, dotyczącej polityki informacyjnej samorządów i udostępniania informacji publicznej;
- 5.4. Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach powiatu sochaczewskiego, dotyczących aktywności obywatelskiej, społeczeństwa obywatelskiego, działalności lokalnych organizacji pozarządowych.

5. WDRAŻANIE, MONITORING, FINANSOWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Nr zadania	Cel Nazwa zadania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
Priorytet 1	Przygotowanie prawne i organizacyjne samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego do współpracy z organizacjami pozarządowymi				
Zadanie 1.1.	Docelowo wdrożenie kompleksowego systemu współpracy z organizacjami pozarządowymi, przedstawionego w punkcie 4.1.1. niniejszej strategii	Działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego	Liczba uchwalonych programów współpracy, liczba otwartych konkursów ofert, kwoty przeznaczone na otwarte konkursy ofert	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego

Zadanie 1.2.	Szkolenia urzędników, radnych oraz pracowników samorządowych jednostek organizacyjnych, dotyczące między innymi prawnych aspektów współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym w szczególności stosowania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej	Działanie ciągłe	Instytucje szkoleniowe, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	Liczba przeszkolonych urzędników	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki własne organizacji
Zadanie 1.3.	Powołanie Rady Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, angażującej w swoim gronie trzy sektory	2010 r.	Samorządy powiatu sochaczewskiego, organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze	Powołanie RDPPS	Nie wymaga finansowania
Zadanie 1.4.	Powołanie we wszystkich samorządach urzędników bezpośrednio odpowiedzialnych za bieżące kontakty z organizacjami pozarządowymi	2010-2011	Samorządy powiatu sochaczewskiego	Liczba powołanych pełnomocników /koordynatorów	Nie wymaga finansowania
Zadanie 1.5.	Powołanie Centrum Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego (COPPS), działającego na obszarze powiatu, prowadzonego przez organizację pozarządową, wybraną w otwartym konkursie ofert, współfinansowanego z budżetów lokalnych samorządów	2010-2011	Samorządy powiatu sochaczewskiego, wybrana w konkursie organizacja pozarządowa	Powołanie COPPS	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki własne organizacji
Zadanie 1.6.	Powołanie partnerstwa międzysektorowego z wiodącą rolą samorządu lokalnego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powiatu sochaczewskiego	2010-2011	Samorządy powiatu sochaczewskiego, organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty	Powołanie partnerstwa	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa

			gospodarcze, media lokalne i ponadlokalne		mazowie- ckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środku prywatne, środki własne organizacji
Priorytet 2	Pogłębianie i profesjonalizacja współpracy przedsiębiorców i organizacji pozarządowych				
Zadanie 2.1.	Określenie zasad współpracy finansowej i pozafinansowej biznesu i organizacji pozarządowych, akceptowalnych i korzystnych dla obu stron	2010-2011	Organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze	Określenie zasad – dokument	Nie wymaga finansowania
Zadanie 2.2.	Organizowanie szkoleń dla lokalnych przedsiębiorców, dotyczących możliwych form wsparcia organizacji pozarządowych, w tym prawnych i finansowych aspektów wsparcia	Działanie ciągłe	Organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze, organizacja infrastrukturalna	Liczba przeszkolonych właścicieli i pracowników podmiotów gospodarczych	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 2.3.	Organizacja szkoleń dla organizacji pozarządowych, dotyczących komunikacji zewnętrznej, przygotowania oferty marketingowej, zarządzania projektami we współpracy z biznesem	Działanie ciągłe	Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze, organizacja infrastrukturalna	Liczba przeszkolonych liderów, pracowników, działaczy i wolontariuszy	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 2.4.	Nagłaśnianie w mediach dobrych praktyk z zakresu współpracy biznesu z	Działanie ciągłe	Samorządy powiatu sochaczewskiego,	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	Środki budżetowe samorządów

	organizacjami, społecznej odpowiedzialności biznesu itp., realizowanych w powiecie sochaczewskim, również organizowanie lokalnego konkursu na przedsiębiorcę społecznika/filantropa		organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze, media lokalne i ponadlokalne		z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, lokalne media, środki własne organizacji
Zadanie 2.5.	Organizacja wspólnych spotkań biznesu i organizacji pozarządowych, służących wymianie doświadczeń i określania wspólnych priorytetów działań społecznych	Działanie ciągłe	Organizacje pozarządowe z terenu powiatu, Powiatowa Izba Gospodarcza, inne podmioty gospodarcze	Liczba zorganizowanych spotkań	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Priorytet 3	Profesjonalizacja organizacji pozarządowych				
Zadanie 3.1.	Stworzenie systemu szkoleniowego dotyczącego podnoszenia wiedzy, umiejętności i kompetencji liderów, pracowników, działaczy i wolontariuszy	Działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, instytucje szkoleniowe	Liczba zorganizowanych szkoleń	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.2.	Demokratyczne wyłonienie reprezentacji sektora w postaci Rady Organizacji	2010	Organizacja pozarządowe z terenu powiatu	Powołanie ROPPS, liczba zaangażowa-	budżet województwa mazowie-

	Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego (ROPPS)		sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	nych organizacji	ckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.3.	Coroczna organizacja Forum Inicjatyw Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego (FIPPS)	Działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	Coroczna organizacja FIPPS	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki własne organizacji
Zadanie 3.4.	Zapewnienie funkcjonowania organizacji infrastrukturalnej, prowadzącej ciągłe rzecznictwo na rzecz sektora pozarządowego, zapewniającej wsparcie organizacyjne i techniczne dla sektora pozarządowego, również w ramach Centrum Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego (COPPS)	Od powołania działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja prowadząca COPPS	Płynne i nieprzerwane funkcjonowanie COPPS	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.5.	Przeprowadzenie kampanii, dotyczącej publikacji przez organizacje pozarządowe sprawozdań merytorycznych i finansowych w celu zapewnienia przejrzystości działania trzeciego sektora	Działanie ciągłe	Organizacje pozarządowe powiatu sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne	Liczba organizacji pozarządowych publikujących sprawozdania	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki

					prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.6.	Promocja stałej współpracy z ekspertami zewnętrznymi oraz wolontariuszami	Działanie ciągłe	Organizacje pozarządowe powiatu sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne	Liczba ekspertów i wolontariuszy, z którymi podjęto współpracę	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.7.	Prowadzenie działań, dotyczących zwiększania dochodów organizacji z działalności odpłatnej i gospodarczej, prowadzących do stabilizacji finansowej poszczególnych organizacji	Działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	Liczba organizacji pozarządowych prowadzących odpłatną działalność pożytku publicznego lub działalność gospodarczą	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 3.8.	Organizacja wizyt studyjnych i szkoleniowych dla liderów lokalnych organizacji pozarządowych	Działanie ciągłe	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych i szkoleniowych	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji

Priorytet 4	Wypracowanie systemu komunikacji sektora pozarządowego z pozostałymi sektorami oraz wypracowanie pozytywnego wizerunku trzeciego sektora w oczach lokalnej społeczności				
Zadanie 4.1.	Stworzenie, prowadzenie i promocja bazy danych organizacji pozarządowych powiatu sochaczewskiego	2010	Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	Stworzenie bazy danych	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 4.2.	Prowadzenie newslettera dla organizacji pozarządowych, zawierającego lokalne i ponadlokalne informacje, będącego pierwszym źródłem wiarygodnej i szybkiej informacji dla lokalnych organizacji	2010	Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna	Liczba rozesłanych newsletterów	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 4.3.	Stworzenie bezpłatnego i niekomercyjnego kwartalnika - biuletynu organizacji pozarządowych powiatu sochaczewskiego, wydawanego w postaci papierowej i elektronicznej, kolportowanego na obszarze powiatu sochaczewskiego	2010	Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne	Liczba wydanych kwartalników	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji

Zadanie 4.4.	Organizacja szkoleń dla przedstawicieli lokalnych mediów, dotyczących działalności sektora pozarządowego, jak również kontrolnej roli niezależnych mediów lokalnych	Działalność ciągła	Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne	Liczba zorganizowanych szkoleń	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 4.5.	Organizacja otwartych imprez promocyjnych sektora pozarządowego, np. targów organizacji pozarządowych	Działalność ciągła	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	Liczba zorganizowanych imprez	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Priorytet 5	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego				
Zadanie 5.1.	Prowadzenie kampanii na rzecz uczestnictwa w wyborach, w szczególności wyborach lokalnych	Działalność ciągła	Samorządy Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	Liczba zorganizowanych kampanii	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie	Wprowadzanie i	Działalność	Rada Organizacji	Liczba	Środki

5.2.	nadzorowanie funkcjonowania mechanizmów konsultacji społecznych i obywatelskich	ciągła	Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	przeprowadzonych konsultacji	budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 5.3.	Przeprowadzenie kampanii wśród samorządów, dotyczącej polityki informacyjnej samorządów i udostępniania informacji publicznej	Działalność ciągła	Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	Liczba przeprowadzonych kampanii	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji
Zadanie 5.4.	Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach powiatu sochaczewskiego, dotyczących aktywności obywatelskiej, społeczeństwa obywatelskiego, działalności lokalnych organizacji pozarządowych	Działalność ciągła	Samorzady Powiatu Sochaczewskiego, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Rada Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Sochaczewskiego, organizacja infrastrukturalna, media lokalne i ponadlokalne	Liczba przeprowadzonych działań	Środki budżetowe samorządów z terenu powiatu sochaczewskiego, budżet województwa mazowieckiego, inne konkursy grantowe, środki unijne, środki prywatne, środki własne organizacji

6. ZAKOŃCZENIE

Niniejszy dokument jest zwięźczeniem ośmiomiesięcznej pracy Fundacji Autonomia, jej partnerów i wszystkich innych osób i instytucji zaangażowanych w realizację zadania „Jeden powiat – trzy sektory – wspólna sprawa. Budujemy fundamenty dialogu obywatelskiego i międzysektorowego w Powiecie Sochaczewskim”. Wszystkie treści zawarte w niniejszej strategii, odnoszą się do lokalnych uwarunkowań, związanych rozwojem społeczeństwa obywatelskiego powiatu sochaczewskiego i współpracy instytucji publicznych, prywatnych i pozarządowych tu działających.

Realizacja strategii krok po kroku, stanowi nadzieję na nadrobienie wielu zapóźnień i naprawienie wielu błędów, które dotychczas oddziaływały na warunki współpracy najaktywniejszych mieszkańców powiatu w lokalnymi władzami i biznesem tu działającym. Strategia, będąca rozwinięciem podpisanego przez uczestników zadania porozumienia na rzecz współpracy międzysektorowej w powiecie sochaczewskim, stanowi dowód szerokiego zaangażowania w realizację zadania przedstawicieli samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Rozpoczęty proces musi być kontynuowany, aby nie roztrwonić osiągniętego już porozumienia i kontynuować podjętą współpracę.

